

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Specifika veřejných vysokých škol v rámci právních úprav veřejnoprávních korporací

Specifics of public universities within legal regulations of public corporations

Student: Nella Simaová

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Milan Gryga

Ostrava 2010

Zadání bakalářské práce

Student: Nella Simaová

Studijní program: Ekonomika a management

Studijní obor: Ekonomika a právo v podnikání

Téma: Specifika veřejných vysokých škol v rámci právních úprav
veřejnoprávních korporací
Specifics of public universities within legal regulations of public
corporations

1. Úvod
2. Veřejnoprávní korporace
3. Vysoké školy
4. Odlišnosti vysokých škol od jiných veřejnoprávních korporací
5. Závěr
Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Přílohy

Odborná literatura: Nedorost, L.; Schelle, K.; Větrovec, V.; Brdlík, I.; Tuhý, P. Právní
úprava vysokého školství. 1. vyd. Praha : Eurolex Bohemia s.r.o., 2003.
189 s.ISBN 80-86432-28-9
Beran, K. Právnícké osoby veřejného práva. 1. vyd. Praha: Linde Praha,
a.s.,2006. 192 s. ISBN 80-7201-598-2.
Valenta, J. Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem. 4.
aktualiz. vyd. Ostrava : PRINTO, spol. s r.o., 2009. 798 s. ISBN 978-
80-7263-530-6

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Milan Gryga

Datum zadání: 20. listopadu 2009

Datum odevzdání: 7. května 2010

vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 7.5.2010

.....

Nella Simaová

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Veřejnoprávní korporace.....	7
2.1	Obecná charakteristika veřejnoprávních korporací	7
2.2	Veřejná správa	8
2.2.1	Státní správa	8
2.2.2	Samospráva	9
2.3	Územní samospráva.....	9
2.4	Kraje	10
2.4.1	Právní předpisy kraje.....	10
2.4.2	Občané kraje.....	10
2.4.3	Spolupráce krajů.....	11
2.4.4	Hospodaření a majetek kraje	11
2.4.5	Kontrola samostatné a přenesené působnosti kraje.....	12
2.4.6	Dozor nad vydáváním a obsahem právních předpisů vydaných krajem v oblasti samostatné působnosti.....	13
2.4.7	Dozor nad vydáváním právních předpisů vydávaných obcí v oblasti přenesené působnosti.....	14
2.4.8	Orgány kraje	15
2.5	Obec.....	20
2.5.1	Samospráva obce.....	21
2.5.2	Spolupráce obcí	21
2.5.3	Přenesená působnost	22
2.5.4	Občané obce	22
2.5.5	Hospodaření obce	22
2.5.6	Kontrola výkonu samosprávy a přenesené působnosti obce.....	23
2.5.7	Orgány obce	24
3	Vysoké školy	27
3.1	Veřejné vysoké školy.....	29
3.1.1	Oblasti samosprávy veřejné vysoké školy	29
3.1.2	Veřejná vysoká škola a její orgány	30
3.1.3	Hospodaření vysoké školy	32
3.1.4	Členění veřejné vysoké školy.....	33
3.1.5	Vysokoškolský ústav	35
3.1.6	Studijní program.....	36
3.1.7	Studium na vysoké škole.....	37
3.1.8	Studenti vysoké školy.....	38
3.1.9	Akademičtí pracovníci	38
3.1.10	Akreditace	39
3.1.11	Působnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy	39
3.1.12	Matrika studentů.....	40
3.1.13	Uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání.....	40
3.1.14	Stipendia.....	40
4	Odlišnosti veřejných vysokých škol od jiných veřejnoprávních korporací	40
4.1	Zřízení VŠB-TUO, vytvoření Moravskoslezského kraje	40
4.2	Právní postavení	41
4.3	Členství.....	41
4.4	Hospodaření a majetek	42
4.5	Organizační struktura	42
4.5.1	Akademický senát VŠB-TUO a zastupitelstvo Moravskoslezského kraje	43

4.5.2	Rektor VŠB-TUO a hejtman Moravskoslezského kraje	43
4.5.3	Správní rada vysoké školy a rada Moravskoslezského kraje	43
4.5.4	Kvestor VŠB-TUO a ředitel krajského úřadu Moravskoslezského kraje	44
4.6	Vnitřní struktura	44
4.7	Spolupráce	45
4.8	Vydávání předpisů	46
4.9	Symboly.....	46
4.10	Zprávy o činnosti	47
5	Závěr.....	47
Seznam literatury		
Seznam zkratk a symbolů		
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce		
Seznam příloh		

1 Úvod

Každá fyzická osoba s českým státním občanstvím a trvalým bydlištěm na území České republiky je občanem jednoho z krajů české republiky. Proto se problematika

veřejnoprávních korporací a především územní samosprávy týká snad každého z nás. Zároveň je ve společnosti postupně kladen čím dál větší důraz na vzdělanost. Studentů vysokých škol rok od roku přibývá a tím pádem roste i význam znalosti právní úpravy vysokých škol.

Cílem této práce je zjistit hlavní rozdíly v právních úpravách územních samosprávních celků a v právní úpravě veřejných vysokých škol. Srovnání provedu na základě teoretických poznatků, které budou v této práci shrnuty.

Tato práce bude složena z teoretické a praktické části. Teoretická část se bude dále dělit na dvě části. V první části se zaměřím na veřejnoprávní korporace a právní úpravy územních samosprávních celků. Druhá část bude věnována vysokým školám, zvláště pak veřejným vysokým školám. V praktické části budu srovnávat právní úpravy územních samosprávních celků a veřejných vysokých škol. V této části budu vycházet z poznatků předchozí teoretické části, které budu ilustrovat na příkladech z praxe. Jako tyto příklady jsem si vybrala Moravskoslezský kraj a Vysokou školu báňskou – Technickou univerzitu Ostrava.

Ve své práci použiji metody deskripce a komparace. Metoda deskripce je užívána pro popisy předmětů, jevů a situací. Metodu deskripce budu používat v teoretické části své práce. Metoda komparace se používá pro nalezení shodných nebo rozdílných znaků dvou a více předmětů, jevů anebo situací. Metodu komparace použiji v praktické části své práce.

.

2 Veřejnoprávní korporace

2.1 Obecná charakteristika veřejnoprávních korporací

Veřejnoprávní korporace je právnickou osobou veřejného práva. „Naopak nositelem způsobilosti jednostranně stanovovat práva a povinnosti bude zásadně stát a výjimečně

subjekty, na které stát své „veřejnoprávní pravomoci“ přenesl. Tyto subjekty se pak tradičně považují za právnické osoby veřejného práva.“¹

Veřejnoprávní korporace jsou zřízeny veřejnoprávním aktem². Vznik členství v korporaci není závislý na vůli jednotlivých účastníků, protože je dáno zákonem nebo mají, po splnění stanovených podmínek, jednotlivé osoby povinnost stát se jejím členem. Členství může znamenat možnost spolurozhodování ve veřejnoprávní korporaci. V majetkoprávních vztazích vystupují veřejnoprávní korporace jako samostatný subjekt. Veřejnoprávní korporace není pouze vykonavatelem části veřejné nebo státní moci, ale je jejím nositelem. Rozdíl mezi veřejnoprávní korporací a ostatními právnickými osobami veřejného práva je v tom, „že oprávnění k autonomní normotvorbě jinde než u veřejnoprávní korporace nenalezneme“.³ Tyto autonomní právní předpisy slouží k regulaci vlastních záležitostí veřejnoprávní korporace. Své pravomoci může veřejnoprávní korporace uplatnit pouze ve stanovené sféře působnosti⁴

2.2 Veřejná správa

Pojem „správa“ je možno obecněji definovat jako úmyslnou činnost, směřující k nějakému cíli nebo účelu (např. ekonomickému, společenskému, osobnímu, atd.). Z hlediska zájmů a cílů dělíme správu na soukromou a veřejnou. Soukromá správa je činnost, převážně hospodářská, fyzických i právnických osob, směřující k dosažení jejich osobních cílů, v jejich soukromém zájmu a z jejich vlastní vůle, v rámci daného právního řádu. Veřejná správa sleduje veřejné zájmy, řídí veřejné záležitosti. Je více vázána a omezena právem a má především vrchnostenský charakter. Nicméně rozdělení na soukromou a veřejnou správu není absolutní, protože v některých případech se mohou veřejné a soukromé zájmy prolínat.

Veřejná správa je hlavně výkonem veřejné moci. Člení se na státní správu, ta se dále dělí na ústřední správu a územní správu, a samosprávu, kde rozlišujeme samosprávu místní a zájmovou.

2.2.1 Státní správa

Z pohledu zákonem určených subjektů vykonávajících státní správu rozlišujeme státní správu na správu přímou a nepřímou. Státní správa přímá je uplatňována právě orgány státu. Těmi jsou „vláda, ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy, jiné správní úřady a

¹ Beran K., Právnické osoby veřejného práva, str. 33

² tamtéž, str. 54

³ tamtéž, str. 63

⁴ tamtéž, str. 55

v některých případech veřejné ozbrojené a neozbrojené sbory.“⁵ Nepřímou státní správu vykonávají v přenesené působnosti veřejnoprávní korporace (např. kraje) nebo může být její výkon přenechán, v souladu se zákonem, i fyzickým nebo právnickým osobám.

2.2.2 Samospráva

Samosprávu rozlišujeme na místní, zájmovou a ostatní samosprávu. Samosprávu provádí veřejnoprávní korporace. Tyto korporace vykonávají vlastním jménem v určeném rozsahu určité státní úlohy, které jim byly svěřeny zákonem, jako samostatným veřejnoprávním subjektům. Je to výraz určité decentralizace exekuce veřejné moci. Samosprávu nemohou vykonávat soukromé fyzické ani právnické osoby. Rozdíl mezi samosprávou a nepřímou státní správou je, že samospráva je vykonávána samostatně, daná veřejnoprávní korporace není podřízena jinému orgánu státní správy. Kontrolovat nebo zasahovat do samosprávné činnosti lze pouze omezeně a na základě zákona⁶. Stát vykonává zejména právní dozor, rozhodnutí samosprávy podléhají kontrole správních soudů. Samosprávu vykonávají zvolené nebo jinak určené orgány.

2.3 Územní samospráva

Základním právním pramenem pro úpravu místní samosprávy je Ústava České republiky (dále jen Ústava ČR“) R. Z dalších pramenů to jsou např. Listina základních práv a svobod, zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, zákon č. 132/2006 Sb., o kronikách obcí, sdělení č. 181/1990 Sb. o přijetí Evropské charty místní samosprávy, zák. č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o obecních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze.

Podle Ústavy ČR jsou základními samosprávnými jednotkami obce, které jsou součástí vyšších samosprávních celků, krajů. Hlavní město ČR je Praha. Místní obyvatelstvo má právo spravovat své záležitosti prostřednictvím zastupitelů v rámci svých územních samosprávních celků. Členové zastupitelstva jsou svobodně voleni přímou, rovnou a všeobecnou volbou. Volba je tajná a volební období čtyřleté. Samosprávní celky jsou veřejnoprávními korporacemi, takže jsou způsobilé samostatné účasti v majetkových vztazích a hospodaří s vlastním rozpočtem. Podle čl. 104 Ústavy ČR je působnost zastupitelstev

⁵ Bártek J., Základy správního práva a organizace veřejné správy: vybrané kapitoly, str.5

⁶ Ústava ČR

stanovena zákonem. Obecní zastupitelstvo rozhoduje ve všech věcech samosprávy, s výjimkou záležitostí náležejících podle zákona zastupitelstvu vyššího samosprávního celku. Zastupitelstva také mohou v rámci své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky. V případech daných zákonem vykonává samospráva i státní správu.

2.4 Kraje

Kraj je, podle § 1 zákona o krajích, územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu. Kraj je veřejnoprávní korporace s vlastním majetkem a vlastními příjmy, hospodařící s vlastním rozpočtem podle podmínek daných zákonem. V právních vztazích vystupuje vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost.

Kraj vykonává svou správu v rámci samostatné působnosti. Úkolem kraje je péče o všestranný rozvoj svého území a péče o potřeby svých občanů. Rozsah samosprávy může být omezený zákonem. Státní orgány mohou zasahovat do samosprávy jen v případě, že tím chrání zákon a jen zákonem stanoveným způsobem. Orgány kraje také vykonávají v přenesené působnosti státní správu. Při výkonu samosprávy a přenesené působnosti kraj chrání veřejný zájem. Kraj může mít vlajku a znak.

2.4.1 Právní předpisy kraje

Zastupitelstvo může vydávat obecně závazné vyhlášky kraje v rámci své samostatné působnosti, kterými může fyzickým a právnickým osobám ukládat povinnosti, ale pouze v případě, že tak stanoví zákon.

V oblasti přenesené působnosti může kraj, v mezích a na základě zákona, vydávat nařízení kraje.

Tyto právní předpisy kraje musí být v souladu se zákony a jinými právními předpisy vydanými vládou a ústředními správními úřady. Právní předpisy kraje nabývají platnosti vydáním ve Věstníku právních předpisů kraje. Patnáctým dnem po vyhlášení ve Věstníku nabývá právní předpis kraje účinnosti. Obecně závaznou vyhlášku zasílá kraj na Ministerstvo vnitra, nařízení kraj posílá příslušnému ministerstvu nebo ústřednímu správnímu úřadu.

2.4.2 Občané kraje

Občanem kraje může být fyzická osoba, která má přihlášen trvalý pobyt v územním obvodu kraje, a je státním občanem České republiky. Občané kraje, po dosažení osmnácti let věku, mají mj. právo volit a být voleni do zastupitelstva kraje, v rámci jednacího řádu

vystupovat na zasedání krajského zastupitelstva a vyjadřovat se k projednávaným věcem, nahlížet do rozpočtu kraje, do závěrečného účtu kraje, do výsledku přezkoumání hospodaření kraje, do usnesení a zápisů ze schůzí krajského zastupitelstva, rady kraje, komisí a výborů, a pokud to není proti jinému zákonu, také z nich mohou pořizovat výpisy. Občané kraje mají také právo požadovat projednání určité věci spadající do samosprávy radou nebo zastupitelstvem kraje, podávat návrhy, podněty a připomínky orgánům kraje a vyjádřit se k návrhu rozpočtu kraje. Tyto práva má i cizí státní občan s trvalým pobytem na území kraje a který dosáhl osmnácti let věku, pokud to stanoví mezinárodní smlouva.

2.4.3 Spolupráce krajů

Kraje mají možnost spolupracovat s jinými kraji a obcemi. Spolupráce je uskutečňována především na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu nebo zakládáním právnických osob podle obchodního zákoníku dvěma nebo více kraji. Smlouva musí být vyhotovena písemně a musí ji schválit příslušná zastupitelstva. Pokud tyto podmínky nesplní, je smlouva neplatná. Pokud je společnou činností na základě smlouvy získán majetek, jsou podíly všech smluvních stran stejné. A také za závazky vůči třetím osobám odpovídají všechny strany společně a nerozdílně, pokud se ve smlouvě nedohodnou na jiném způsobu

Při výkonu samosprávy je možná vzájemná spolupráce dvou a více obcí, která se uskutečňuje především na základě smlouvy nebo založením právnické osoby podle obchodního zákoníku. Smlouvy jsou uzavírány ke splnění určitého úkolu nebo pro vytvoření svazku obcí. Aby byla smlouva uzavřená ke splnění konkrétního úkolu platná, musí mít písemnou formu a musí ji předem schválit zastupitelstva spolupracujících obcí. Smlouva může být uzavřena na dobu určitou i neurčitou a jejím předmětem nesmí být vznik právnické osoby. Svazky obcí vznikají za účelem ochrany a prosazování společných zájmů obcí zejména v oblastech školství, kultury, zdravotnictví, ochrany veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, shromažďování a odvozu komunálních odpadů, aj. Obec může být také členem mezinárodních sdružení místních orgánů nebo spolupracovat s obcemi z jiných států.

2.4.4 Hospodaření a majetek kraje

Povinností kraje je péče o zachování a rozvoj svého majetku. Kraj musí svůj majetek využívat účelně a v souladu se svými zájmy a úkoly danými zákonem vymezenou působností,

vést evidenci svého majetku a chránit jej před zcizením, zničením nebo zneužitím. S výjimkou závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru u investic se státní podporou, investic do nemovitostí ve vlastnictví kraje nebo obcí a závazků právnických osob, jejichž zřizovatelem je kraj nebo míra jeho účasti přesahuje padesát procent, nesmí kraj ručit za závazky fyzických ani právnických osob, jinak je tento právní úkon neplatný. Stát ručí za hospodaření a závazky kraje pouze v případě, že tento závazek převzal smluvně. Kraj má povinnost včas uplatňovat právo na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení závazků z jeho pohledávek. Jestliže chce kraj prodat, darovat, směnit, pronajmout nebo poskytnout jako půjčku svůj nemovitý majetek, musí svůj záměr zveřejnit na úřední desce nebo jiným způsobem v místě obvyklým alespoň třicet dní před rozhodnutím příslušného orgánu v této věci, aby se k němu mohli případní zájemci vyjádřit a předložit své nabídky. Toto neplatí v případě, kdy se jedná o pronájem bytů, pronájem nebo výpůjčku na dobu kratší devadesáti dnů, pronájem silničního nebo silničního pomocného pozemku dle zvláštního zákona anebo pronájem nebo výpůjčku právnické osobě zřizované krajem. Cena se většinou sjednává v daném místě a čase obvyklá, pokud není regulovaná státem.

Kraj sestavuje svůj rozpočet a závěrečný účet a hospodaří s prostředky z rozpočtu podle zvláštního zákona. Ministerstvo financí přezkoumává hospodaření kraje za uplynulý kalendářní rok. Závěrečný účet a zprávu o výsledcích přezkoumání hospodaření kraje do třicátého června následujícího roku projedná zastupitelstvo kraje a v případě zjištění nedostatků přijme opatření k jejich nápravě. Ministerstvo financí nebo jím pověřený finanční úřad kontroluje hospodaření kraje s dotacemi ze státního rozpočtu a ze státních fondů i v průběhu roku. Pokud je zjištěno porušení zákona, je Ministerstvem financí uloženo opatření vedoucí k nápravě těchto nedostatků.

2.4.5 Kontrola samostatné a přenesené působnosti kraje

Výkon samostatné a přenesené působnosti je kontrolován orgány veřejné správy. Těmito orgány jsou věcně příslušná ministerstva nebo jiné ústřední správní úřady. Tyto orgány kontrolují dodržování zákonů a jiných právních předpisů při výkonu své činnosti v oblasti samosprávy i přenesené působnosti. Při kontrole kraj poskytuje kontrolujícímu součinnost v mezích svých možností a v mezích zákona. O zahájení a ukončení kontroly je kontrolujícím informován hejtman, případně jeho pověřený zástupce. Kontrolující o kontrole vyhotoví písemný protokol, s obsahem protokolu seznámí hejtmána nebo jeho zástupce a předá mu jeho kopii. Námitky proti protokolu může podat hejtman nebo jeho pověřený

zástupce do 15 dnů od jeho převzetí. O těchto námitkách rozhoduje kontrolující, pokud jim nevyhoví, může se hejtman popřípadě jeho zástupce odvolat k vedoucímu (ten, kdo pověřil kontrolou kontrolujícího). Vedoucí rozhodnutí kontrolujícího o námitkách může změnit, zrušit anebo odvolání zamítnout. Proti jeho rozhodnutí už není možnost odvolání. Pokud se kontrola týká výkonu přenesené působnosti, může kontrolující příslušnému orgánu kraje dát za úkol provedení nápravy, jestliže že se dopustil nezákonného postupu nebo jiných nedostatků, nebo mu uložit zákonem stanovený úkol. Kontrolní orgán může fyzické osobě, jejímž zaviněním nesplnil kraj svou povinnost, uložit pořádkovou pokutu do výše 50 000 Kč. V případě nesplnění povinnosti i opakovaně do úhrnné výše 200 000 Kč.

2.4.6 Dozor nad vydáváním a obsahem právních předpisů vydaných krajem v oblasti samostatné působnosti

Je-li obecně závazná vyhláška kraje v rozporu se zákonem, Ministerstvo vnitra vyzve kraj ke zjednání nápravy. Lhůta je 60 dnů od doručení výzvy, pak Ministerstvo vnitra rozhodne o pozastavení účinnosti dané vyhlášky a stanoví přiměřenou lhůtu, ve které může kraj zjednat nápravu. Pokud je v této lhůtě náprava zjednána, oznámí kraj tuto situaci Ministerstvu vnitra a Ministerstvo vnitra neprodleně poté zruší pozastavení účinnosti vyhlášky. Odporuje-li obecně závazná vyhláška zřejmým způsobem lidským právům a základním svobodám, může být pozastavena její účinnost Ministerstvem vnitra bez předchozí výzvy. Současně je stanovena přiměřená lhůta, ve které může kraj zjednat nápravu. V případě zjednání nápravy je Ministerstvem vnitra zrušeno rozhodnutí o pozastavení účinnosti.

Nezjedná-li kraj nápravu ani ve stanovené lhůtě a proti pozastavení účinnosti není podán rozklad, Ministerstvo vnitra podá do 30 dnů po vypršení lhůty pro podání rozkladu návrh na zrušení obecně závazné vyhlášky kraje k Ústavnímu soudu. Pokud byl rozklad podán, podá Ministerstvo vnitra návrh na zrušení daného právního předpisu do 30 dnů od nabytí právní moci zamítnutí rozkladu. Jestliže je Ústavním soudem návrh na zrušení odmítnut, zamítnut nebo je řízení zastaveno, pozbývá rozhodnutí o pozastavení účinnosti obecně závazné vyhlášky platnosti dnem, kdy nabude právní moci rozhodnutí Ústavního soudu. Zjedná-li kraj nápravu ještě před rozhodnutím Ústavního soudu, oznámí bezodkladně Ministerstvu vnitra a Ústavnímu soudu takovou skutečnost a do 15 dnů od oznámení této skutečnosti, Ministerstvo vnitra zruší pozastavení účinnosti vyhlášky.

Odporuje-li rozhodnutí, usnesení nebo jiné opatření orgánu kraje v oblasti samostatné působnosti zákonu nebo jinému právnímu předpisu a nejde o obecně závaznou vyhlášku kraje, je kraj vyzván Ministerstvem vnitra ke zjednání nápravy. Lhůta pro její zjednání je 60

dní od doručení výzvy, pak je Ministerstvem vnitra pozastaven výkon takového rozhodnutí, usnesení nebo jiného opatření a zároveň je stanovena nová lhůta pro zjednání nápravy. Jestliže příslušný orgán kraje v této lhůtě nápravu zjedná, oznámí tuto skutečnost Ministerstvu vnitra a to neprodleně poté zruší své rozhodnutí o pozastavení výkonu příslušného rozhodnutí, usnesení nebo jiného opatření orgánu kraje v oblasti samostatné působnosti. Pokud rozhodnutí, usnesení nebo jiné opatření orgánu obce v oblasti samostatné působnosti je v závažném a zřejmém rozporu se zákonem, Ministerstvo vnitra může pozastavit jejich výkon bez předchozí výzvy k nápravě a jeho následný postup je obdobný jako v předchozím případě.

Není-li ve stanovené lhůtě náprava zjednána a proti rozhodnutí Ministerstva vnitra není podán rozklad, Ministerstvo vnitra podá do 30 dnů po vypršení lhůty pro podání rozkladu návrh na zrušení rozhodnutí, usnesení nebo jiného opatření orgánu kraje v oblasti samostatné působnosti k příslušnému soudu. Pokud byl podaný rozklad zamítnut, do 30 dnů ode dne, kdy zamítnutí rozkladu nabylo právní moci, podá příslušnému soudu Ministerstvo vnitra svůj návrh. V případě, že příslušný soud návrh na zrušení odmítne, zamítne nebo řízení zastaví, pozbude rozhodnutí Ministerstva vnitra o pozastavení výkonu rozhodnutí, usnesení nebo jiného opatření platnosti dnem, kdy rozhodnutí příslušného soudu nabude právní moci. Je-li příslušným orgánem kraje zjednána náprava před rozhodnutím příslušného soudu, oznámí bezodkladně tuto skutečnost Ministerstvu vnitra a příslušnému soudu. Ministerstvo vnitra pak do 15 dnů zruší své rozhodnutí o pozastavení výkonu. Jestli pozastavení výkonu už bylo vykonáno, Ministerstvo o něm již nerozhoduje, jen podá příslušnému soudu návrh na jeho zrušení.

2.4.7 Dozor nad vydáváním právních předpisů vydávaných obcí v oblasti přenesené působnosti

Je-li nařízení kraje v rozporu se zákonem nebo jiným právním předpisem, je kraj vyzván příslušným ministerstvem nebo jiným ústředním správním úřadem ke zjednání nápravy. Jestliže kraj nezjedná nápravu ve stanovené lhůtě, může dojít k pozastavení účinnosti daného nařízení. Současně s pozastavením účinnosti je kraji stanovena další lhůta pro zjednání nápravy. Pokud příslušné orgány kraje zjednají nápravu v této lhůtě, je rozhodnutí o pozastavení účinnosti nařízení rušeno. V případě, že nařízení kraje je ve zřejmém rozporu s lidskými právy a základními svobodami, může být jeho účinnost příslušným ministerstvem nebo jiným ústředním správním orgánem pozastavena bez předchozího upozornění. Zároveň je kraji stanovena lhůta pro zjednání nápravy a je-li zjednána, příslušné orgány zruší své rozhodnutí o pozastavení účinnosti nařízení kraje. Pokud

náprava zjednána není, příslušné orgány podají návrh na zrušení nařízení kraje k Ústavnímu soudu. V případě, že je tento návrh soudem odmítnut, zamítnut nebo je zastaveno řízení, pozbývá rozhodnutí o pozastavení účinnosti nařízení platnosti dnem nabytí právní moci rozhodnutí Ústavního soudu. Je-li zjednána náprava před rozhodnutím Ústavního soudu, oznámí kraj takovou skutečnost příslušnému ministerstvu nebo jinému ústřednímu správnímu úřadu i Ústavnímu soudu a ministerstvo nebo správní úřad zruší pozastavení účinnosti nařízení kraje.

Jestliže usnesení, rozhodnutí nebo jiné opatření orgánu kraje odporuje zákonu nebo jinému právnímu předpisu, usnesení vlády, směrnici ústředního správního úřadu anebo opatření ministerstva nebo jiného správního úřadu, je kraj vyzván věcně příslušným orgánem ke zjednání nápravy. Pokud není krajem náprava ve stanovené lhůtě zjednána, je usnesení, rozhodnutí nebo jiné opatření orgánu kraje zrušeno. Jsou-li tyto předpisy ve zřejmém a závažném rozporu se zákonem může být takový předpis zrušen bez předchozího upozornění.

2.4.8 Orgány kraje

Orgány kraje tvoří rada kraje, zastupitelstvo kraje, hejtmán, krajský úřad a zvláštní orgány.

2.4.8.1 Zastupitelstvo kraje

Krajské zastupitelstvo má 45 až 65 členů, podle počtu obyvatel kraje. Funkce krajského zastupitele je veřejnou funkcí. Členové zastupitelstva jsou voleni, jejich funkční období je čtyřleté. Člen zastupitelstva kraje skládá na první schůzi zastupitelstva po svém zvolení slib věrnosti republice. Členové zastupitelstva mohou předkládat návrhy na projednání zastupitelstvu, radě kraje, výborům a komisím, na radu kraje, předsedy výborů, vedoucí příspěvkových organizací, organizačních složek a statutární orgány právnických osob zřízených nebo založených krajem vznášet dotazy, připomínky a podněty a má právo vyžádat si od zaměstnanců kraje v rámci krajského úřadu a zaměstnanců právnických osob zřízených krajem informace, které potřebuje v rámci výkonu své funkce. Povinností člena krajského zastupitelstva je účastnit se jeho zasedání a případně zasedání jiných orgánů kraje, je-li jejich členem, plnit uložené úkoly, hájit zájmy občanů kraje a vystupovat takovým způsobem, aby neohrozil vážnost své funkce. Pokud hrozí ze strany člena krajského zastupitelstva při projednávání určité věci střet zájmů, musí to oznámit před zasedáním daného orgánu kraje, na kterém se má věc projednávat.

Zastupitelstvo rozhoduje především v záležitostech samosprávy. V záležitostech spadajících do přenesené působnosti rozhoduje pouze v případech stanovených zákonem.

Podle § 35 zákona o krajích zastupitelstvo může předkládat návrhy zákonů Poslanecké sněmovně, předkládat návrhy Ústavnímu soudu na zrušení právních předpisů, má-li za to, že jsou v rozporu se zákonem, vydávat obecně závazné vyhlášky kraje, koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat koncepce rozvoje cestovního ruchu na území kraje, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění, volit zástupce do regionálních rad regionu soudržnosti, stanovit rozsah základní dopravní obslužnosti pro území kraje, rozhodovat o spolupráci kraje s jinými kraji a o mezinárodní spolupráci, schvaluje rozpočet a závěrečný účet kraje, zřizuje a ruší organizační složky kraje a příspěvkové organizace, rozhoduje o založení a zrušení právnických osob, rozhoduje o účasti v již založených právnických osobách, deleguje zástupce kraje na valnou hromadu obchodních společností s majetkovou účastí a navrhuje zástupce kraje do jejich ostatních orgánů a navrhopat jejich odvolání, volí a odvolá hejtmana a jeho náměstka popř. náměstky a další členy rady, zřizuje a ruší výbory a volí a odvolává jejich předsedy a členy, rozhodovat o peněžitých plněních spojených s výkonem funkce členů výborů, komisí a zvláštních orgánů fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva, aj.

Zastupitelstvo rozhoduje také o majetkoprávních úkonech kraje jako např. nabývání a převod movitých věcí, podle zvláštního zákona, o poskytování peněžitých i věcných darech v hodnotě nad 100 000 Kč, poskytování dotací nad 200 000 Kč, nejde-li o účelové dotace ze státního rozpočtu, vzdání se práva, prominutí nebo postoupení pohledávky s hodnotou nad 200 000 Kč, zastavení nemovitosti, vydávání komunálních dluhopisů.

Zastupitelstvo si v rámci samosprávy může vyhradit další pravomoci, kromě těch, příslušejících radě kraje.

Nově zvolené zastupitelstvo svolává dosavadní hejtman na ustavující zasedání. Ustavující zasedání zvolí nového hejtmana, náměstka popř. náměstky hejtmana a další členy rady. Schůze zastupitelstva se konají podle potřeby, ale minimálně jednou za 3 měsíce. Aby byla volba, nebo rozhodnutí zastupitelstva platné je třeba nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva. V případě, že při zahájení nebo v průběhu schůze zastupitelstva není přítomna nadpoloviční většina všech zastupitelů, je schůze ukončena předsedajícím a náhradní schůze se koná do patnácti dnů. Hejtman je povinen do 21 dnů od doručení žádosti svolat zasedání zastupitelstva, pokud tuto žádost učiní alespoň jedna třetina členů zastupitelstva. Jestliže zasedání nesvolá hejtman, udělá to za něj náměstek hejtmana nebo jiný člen zastupitelstva. Zasedání zastupitelstva je veřejné. Informace o místě a času konání a navrženém programu zasedání je zveřejněna na úřední desce nejméně deset dnů před konáním schůze. Tuto informaci může zveřejnit také způsobem v místě obvyklým. Návrh programu zasedání

připravuje a zastupitelstvu ke schválení předkládá rada kraje. Zápis z jednání zastupitelstva se vyhotovuje do deseti dnů od jeho konání, podepisuje jej hejtman nebo náměstek hejtmana a stanovení ověřovatelé a je uložen na krajském úřadě k nahlédnutí. Pokud se počet členů zastupitelstva sníží na méně než polovinu a nemá-li zastupitelstvo náhradníky, stávající zastupitelstvo dále zabezpečuje své úkoly, ale v omezeném rozsahu, do doby, než je zvoleno zastupitelstvo nové. Tuto situaci bezodkladně nahlásí ministerstvu. Jestliže zastupitelstvo není usnášeníschopné déle než 6 měsíců, anebo pokud déle než 6 měsíců od doby, kdy předchozí hejtman skončil ve své funkci nebo do 6 měsíců od ustavujícího zasedání nezvolí nového hejtmana, je zastupitelstvo rozpuštěno ministerstvem a ministrem vnitra jsou vyhlášeny nové volby.

Členům zastupitelstva za výkon jejich funkce náleží odměna.

2.4.8.2 Rada

Rada je výkonným orgánem kraje v oblasti samosprávy. V oblastech přenesené působnosti může rada rozhodovat v případech stanovených zákonem. Ze své činnosti rada odpovídá zastupitelstvu. Rada je složena z hejtmana, jeho náměstka nebo náměstků a dalších členů rady. Členové rady jsou voleni ze zastupitelstva. Počet členů rady je 9 v krajích do 600 000 obyvatel a 11 v krajích s počtem obyvatel nad 600 000. V případě, že hejtman nebo náměstek hejtmana podá rezignaci nebo je odvolán z funkce, přestává být také členem rady. Schůze rady jsou neveřejné, svolává je hejtman a konají se podle potřeby. Aby bylo usnesení, volba nebo rozhodnutí platné, je třeba nadpoloviční většiny hlasů všech členů rady. Do deseti dnů od konání je ze schůze pořizován zápis, který podepisuje hejtman nebo jeho náměstek a ověřovatelé, a který je uložen na krajském úřadě k nahlédnutí členů zastupitelstva. Na schůzích zastupitelstva podává rada zprávu o své činnosti.

Radě je vyhrazeno podle § 59 mj. zabezpečovat hospodaření podle schváleného rozpočtu a provádět, ve svěřeném rozsahu, rozpočtová opatření, stanovit počet zaměstnanců kraje a stanovit objem prostředků na jejich platy, v souladu se zvláštním zákonem na návrh ředitele krajského úřadu jmenovat a odvolávat vedoucí odborů krajského úřadu, podle potřeby zřizovat a zrušovat komise rady a jmenovat a odvolávat jejich předsedy a členy, v oblasti samosprávy krajskému úřadu ukládat úkoly a kontrolovat jejich plnění, přezkoumávat opatření přijatá krajským úřadem v oblasti samosprávy, vyřizovat připomínky, podněty a návrhy obcí a právnických osob ze svého územního obvodu, vykonávat zakladatelské a zřizovatelské funkce ve vztazích k právnickým osobám a organizačním složkám zřizovanými

nebo zakládanými krajem nebo byly na kraj převedeny, jmenování a odvolávání jejich ředitelů a stanovení jejich platů a odměn a jedenkrát za rok projednávat zprávu o jejich činnosti, vydávat nařízení kraje, projednávání a řešení návrhů, podnětů a připomínek členů zastupitelstva nebo komisí, plnit úkoly stanovené zvláštním právním předpisem. V oblasti majetkoprávních vztahů rada rozhoduje o poskytování dotací v oblasti mládeže, sportu a tělovýchovy, sociálních služeb, podpory rodin požární ochrany, kultury a vzdělávání, vědy, zdravotnictví, protidrogových aktivit, prevence kriminality, ochrany zvířat a životního prostředí, výše jednotlivých dotací je do 200 000 Kč, o vzdání se práva nebo prominutí pohledávky s hodnotou do 200 000 Kč, o nabytí a převodu movitých věcí a peněz, poskytování darů do výše 100 000 Kč, o zastavování movitých věcí nebo práv do hodnoty 200 000, aj.

V ostatních záležitostech samosprávy rozhoduje rada v případě, že nejsou vyhrazeny zastupitelstvu nebo si je zastupitelstvo samo nevyhradilo. Pokud v průběhu volebního období poklesne počet členů o více než polovinu, její činnost převezme zastupitelstvo nebo je její činnost svěřena zastupitelstvem hejtmanovi až do doby, kdy je počet členů rady doplněn tak, aby byla usnášeníschopná. V případě, že je odvolána celá rada, vykonává svou funkci až do té doby, kdy je zvolena rada nová.

2.4.8.3 Hejtman

Hejtman zastupuje kraj navenek. Hejtmana a jeho náměstka popř. náměstkyni volí z řad svých členů zastupitelstvo. Za svou činnost zodpovídají zastupitelstvu. Hejtmanovi mohou být radou uloženy úkoly jen v rozsahu její působnosti.

Hejtman se svým náměstkem podepisují právní předpisy kraje, se souhlasem ministra vnitra jmenuje a odvolává ředitele krajského úřadu, ukládá mu úkoly a stanoví mu plat podle zvláštního předpisu. Pro výkon přenesené působnosti hejtman zřizuje na základě zmocnění v zákoně zvláštní orgány. Hejtman také odpovídá za informování občanů o činnosti kraje, musí včas objednat přezkoumání hospodaření kraje za uplynulý rok a plní další úkoly svěřené mu zastupitelstvem, radou nebo zákonem v samostatné i přenesené působnosti.

Schůze rady a zastupitelstva většinou svolává a řídí hejtman a s ověřovateli podepisuje zápisy z těchto schůzí.

Má-li hejtman za to, že je usnesení rady nesprávné, může pozastavit jeho výkon a záležitost předložit na nejbližším jednání zastupitelstva. Hejtman také informuje zastupitelstvo o výsledcích uskutečněných kontrol.

Zástupcem hejtmána, v době jeho nepřítomnosti nebo v době kdy hejtman nevykonává svou funkci, je náměstek hejtmána. Náměstků může být zvoleno několik. Pokud se náměstek vzdal své funkce anebo byl odvolán společně s hejtmanem, pověří výkonem pravomocí hejtmána zastupitelstvo jednoho ze členů rady. Hejtman, hejtmána zastupující náměstek nebo člen rady, vykonávají svěřené pravomoci až do zvolení nového hejtmána.

Při významných příležitostech má hejtman právo užívat závesný odznak. Radou mohou být stanoveny případy, ve kterých je umožněno tento odznak užívat jinému členu zastupitelstva nebo řediteli krajského úřadu.

2.4.8.4 Krajský úřad

Krajský úřad plní úkoly v oblasti samosprávy, které mu určilo zastupitelstvo a napomáhá činnosti komisí a výborů. Úkoly, které krajskému úřadu ukládá rada, musí být v rámci její působnosti dané zákonem nebo zastupitelstvem. Krajský úřad vykonává přenesenou působnost kromě těch věcí, které jsou zastupitelstvu, radě nebo zvláštnímu orgánu svěřeny zákonem.

Krajský úřad tvoří ředitel a zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu. Krajský úřad se dělí na odbory a oddělení. Ředitel je zaměstnanec kraje a za svou činnost odpovídá hejtmanovi. Ředitel plní úkoly z oblasti samosprávy i přenesené působnosti, podává návrh na zrušení nařízení obce Ústavnímu soudu podle zvláštního zákona. Vůči zaměstnancům kraje v rámci krajského úřadu plní ředitel funkci statutárního orgánu zaměstnavatele a stanoví jejich platy podle zvláštního předpisu a kontroluje jejich činnost. Ředitel vydává např. spisový, skartační nebo organizační a pracovní řády. Ředitel určuje po projednání s hejtmanem svého zástupce. Hejtman má právo předkládat radě návrhy na vydání nařízení kraje, účastnit se schůzí zastupitelstva a rady a má poradní hlas. Ředitel plní úkoly jemu svěřené zastupitelstvem, radou nebo hejtmanem. Ředitel se nesmí nijak politicky angažovat.

Krajský úřad podle § 67 přezkoumává rozhodnutí vydaná orgány obce v řízení podle zvláštních zákonů, dle zákona může ukládat sankce, poskytuje obcím odbornou a metodickou pomoc, podle zvláštního předpisu kontroluje výkon přenesené působnosti obcí a vykonává další působnosti.

2.4.8.5 Výbory

Výbory mohou být založeny zastupitelstvem jako jeho iniciativní a kontrolní orgány. Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva. Výbor předkládá svá stanoviska a návrhy

zastupitelstvu. Výbor má vždy lichý počet členů. Výbor se schází podle potřeby, k tomu aby bylo přijato usnesení je třeba souhlasu nadpoloviční většiny členů výboru, usnesení je zhotoveno písemně a je podepsáno předsedou výboru. Výbory jsou úkolovány zastupitelstvem a za výkon své činnosti zastupitelstvu odpovídají. Z provedených kontrol jsou pořizeny zápisy. Zápisy jsou podepsány členem výboru a kontrolovaným zaměstnancem a předloženy zastupitelstvu.

Vždy je zřízen finanční výbor, kontrolní výbor a výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost. Tyto výbory jsou pětičlenné. Pokud na území kraje žije více než 5 % občanů s jinou než českou národností, zřizuje se také výbor pro národnostní menšiny a příslušníci těchto menšin musí tvořit alespoň polovinu všech členů výboru. Hejtman, zástupce hejtmána, ředitel krajského úřadu a osoby jenž se podílejí na rozpočtových a účetních pracích krajského úřadu, nemohou být členy kontrolního a finančního výboru.

Finanční výbor kontroluje hospodaření kraje, právnických osob založených či zřízených krajem nebo na kraj převedených, využití dotací poskytnutých obcím a plní úkoly, které mu dá zastupitelstvo.

Kontrolní výbor kontroluje především zda, a jak jsou plněna usnesení zastupitelstva a rady a dodržování právních předpisů v oblasti samosprávy krajským úřadem a ostatními výbory.

Výbor pro výchovu vzdělávání a zaměstnanost se zabývá kvalitou péče, výsledcích činnosti, poskytováním dotací a dalšími záležitostmi v oblasti výchovy a vzdělávání.

2.4.8.6 Komise

Komise jsou iniciativní a poradní orgány rady kraje. Stanoviska a náměty komise jsou předkládány radě a komise jí odpovídá za výkon své činnosti.

2.5 Obec

Obec je základním územním společenstvím občanů.⁷ Obec je veřejnoprávní korporací. Je nositelem právní subjektivity, jedná vlastním jménem, nese zodpovědnost vyplývající z jejích právních vztahů. Obec má především pečovat o všestranný rozvoj v rámci svého území a potřeby jedinců ve svém společenství. Při výkonu správy také chrání veřejné zájmy. Podle Ústavy ČR má obec právo na samosprávu, s působností vymezenou zákonem. Dle

⁷ zákon o obcích

zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu je území obce vymezeno hranicí jednoho nebo více souvislých katastrálních území.

2.5.1 Samospráva obce

Do obecní samosprávy spadají záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, pokud jimi není zákonem pověřen vyšší samosprávní celek nebo pokud se nejedná o přenesenou působnost, a záležitosti do samostatné působnosti obce zvláštním zákonem svěřené. Pokud není zákonem stanoveno jinak, může obec pro výkon samostatné působnosti zakládat právnické osoby a organizační složky a v souladu se zvláštním zákonem zřizovat obecní policii⁸.

V oblasti samostatné působnosti může obec ukládat povinnosti obecně závaznou vyhláškou. Vyhlášky slouží především k ochraně veřejného pořádku, dobrých mravů, bezpečnosti, zdraví, majetku a životního prostředí. Aby byla vyhláška nebo nařízení platným právním předpisem, musí být vyhlášena. Vyhlášení se provádí vyvěšením vyhlášky, nebo nařízení, na dobu 15 dní na úřední desce, mimo to také způsobem v místě obvyklým. První den vyvěšení právního předpisu je dnem jeho vyhlášení. Vyhláška nabývá účinnosti po 15 dnech od vyhlášení, nejdříve může vyhláška nabýt účinnosti ve dni jejího vyhlášení, jestliže je to třeba v naléhavém obecním zájmu. Vydávání právních předpisů obce dozoruje Ministerstvo vnitra.

2.5.2 Spolupráce obcí

Při výkonu samosprávy je možná vzájemná spolupráce dvou a více obcí, která se uskutečňuje především na základě smlouvy nebo založením právnické osoby podle obchodního zákoníku. Smlouvy jsou uzavírány ke splnění určitého úkolu nebo pro vytvoření svazku obcí. Aby byla smlouva uzavřená ke splnění konkrétního úkolu platná, musí mít písemnou formu a musí ji předem schválit zastupitelstva spolupracujících obcí. Smlouva může být uzavřena na dobu určitou i neurčitou a jejím předmětem nesmí být vznik právnické osoby. Pokud získají obce společnou činnost na základě smlouvy majetek, jsou podíly všech smluvních stran stejné. A také za závazky vůči třetím osobám odpovídají všechny strany společně a nerozdílně, pokud se ve smlouvě nedohodnou na jiném způsobu. Svazky obcí vznikají za účelem ochrany a prosazování společných zájmů obcí zejména v oblastech školství, kultury, zdravotnictví, ochrany veřejného pořádku, ochrany životního prostředí,

⁸ zákon č. 553/1991., o obecní policii

shromažďování a odvozu komunálních odpadů, aj. Obec může být také členem mezinárodních sdružení místních orgánů nebo spolupracovat s obcemi z jiných států.

2.5.3 Přenesená působnost

Zákonem stanovené orgány obce na svém území, v záležitostech určených zvláštním zákonem, vykonávají přenesenou působnost. V rámci přenesené působnosti může být obec zmocněna zákonem, a v jeho mezích, vydávat nařízení.

2.5.4 Občané obce

Fyzická osoba, která má české státní občanství a trvalý pobyt na území obce je občanem obce. Občan obce anebo fyzická osoba, která je cizím státním občanem, dosáhla osmnácti let věku a má na území obce trvalé bydliště, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, má právo podle § 16 zákona o obcích volit a být volen do obecního zastupitelstva, hlasovat v místním referendu, nahlížet do rozpočtu obce, požadovat projednání určité záležitosti spadající do obecní samosprávy radou obce nebo zastupitelstvem obce.

Obec s více než 3000 obyvateli je městem, jestliže to po vyjádření vlády stanoví předseda Poslanecké sněmovny. Spojením dvou a více obcí, mezi nimiž je jedna obec městem, vznikne město. Při rozdělení města na dvě a více obcí, zůstává městem obec s názvem nebo částí názvu původního města. Podle § 4 zákona o obcích jsou statutárními městy Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav. Jejich území se může členit na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy. Takto členěná statutární města stanoví své vnitřní členění obecně závaznou vyhláškou.

2.5.5 Hospodaření obce

Hospodaření obce spadá do oblasti obecní samosprávy. Podle § 38 zákona o obcích musí být majetek obce využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti.

Povinností obce je pečovat o zachování a rozvoj svého majetku a vést jeho evidenci. Obecní majetek musí být chráněn před zničením, poškozením, zneužitím nebo zcizením. Obec nemůže ručit za závazky fyzických a právnických osob, kromě výjimek určených zákonem. Za hospodaření obce stát neručí, pokud tento závazek nepřevzme smluvně. Jestliže

chce obec prodat, darovat, směnit, pronajmout nebo poskytnout jako půjčku svůj nemovitý majetek, musí svůj záměr zveřejnit na vývěsní desce obecního úřadu nebo jiným způsobem v místě obvyklým alespoň patnáct dní před rozhodnutím příslušného orgánu v této věci, aby se k němu mohli případní zájemci vyjádřit a předložit své nabídky. Cena se většinou sjednává v daném místě a čase obvyklá, pokud není regulovaná státem. Přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok provádí příslušný krajský úřad nebo auditorská firma resp. auditor. Závěrečný účet a výsledky přezkoumání hospodaření projednává zastupitelstvo obce nejpozději do 30. června a v případě zjištění nedostatků přijme opatření k jeho nápravě.

2.5.6 Kontrola výkonu samosprávy a přenesené působnosti obce

Výkon samostatné působnosti obce kontroluje Ministerstvo vnitra, výkon přenesené působnosti kontroluje krajský úřad. Činnost městských obvodů statutárních měst kontrolují magistráty těchto měst.

Kontrola zjišťuje, jak jsou při výkonu činnosti kontrolovaných orgánů dodržovány zákony a jiné právní předpisy, v oblasti přenesené působnosti také usnesení vlády, směrnice ústředních správních úřadů a opatření orgánů veřejné správy. Obec poskytuje při kontrole součinnost v rámci svých možností a v zákonem⁹ stanoveném rozsahu. Starosta, případně jeho pověřený zástupce, je kontrolujícím seznámen se započítím a ukončením kontroly. Kontrolující je povinen zpracovat protokol o kontrole a s jeho obsahem seznámit starostu, případně jeho pověřeného zástupce, a předat mu kopii protokolu. Starosta nebo jeho pověřený zástupce mohou do 15 dnů od převzetí protokolu proti němu podat kontrolujícímu námitky. Jestliže kontrolující námitkám nevyhoví, může se kontrolovaný odvolat k vedoucímu (ten, kdo uložil kontrolujícímu provést kontrolu). Vedoucí buď důvody odvolání přijme, nebo potvrdí výsledky kontroly. Proti jeho rozhodnutí se nelze odvolat.

V případě kontroly v oblasti přenesené působnosti práva a povinnosti starosty přísluší tajemníkovi obecního úřadu, úřadu městského obvodu nebo úřadu městské části. Pokud funkce tajemníka není zřízena, přecházejí tyto povinnosti na starostu. Kontrolující může také obci uložit splnění zákonem stanoveného úkolu nebo napravení kontrolou zjištěných nedostatků. Jestliže nesplnění povinnosti bylo způsobeno zaviněním fyzické osoby, může kontrolující udělit pořádkovou pokutu až do výše 50 000 Kč. Pokutu může udělit i opakovaně, při nesplnění povinností, přičemž úhrnná výše pokut nesmí přesáhnout 200 000 Kč

⁹ zákon o obcích

2.5.7 Orgány obce

Orgány obce tvoří obecní zastupitelstvo, rada obce, starosta, obecní úřad, zvláštní orgány obce.

2.5.7.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce se skládá z členů zastupitelstva obce (dále jen „zastupitelé“), volených na základě tajné, přímé, rovné a všeobecné volby. Jejich funkční období je čtyřleté. Mandát zastupitele vzniká zvolením. Počet zastupitelů se odvozuje od počtu obyvatel a územní velikosti obce a čítá 5 až 55 členů. Funkce obecního zastupitele je veřejnou funkcí. Zastupitelům může být za výkon funkce vyplácena odměna. Zastupitel má podle § 82 zákona o obcích právo předkládat obecnímu zastupitelstvu, obecní radě, komisím a výborům návrhy k projednání, vznášet dotazy, připomínky a podněty, požadovat po zaměstnancích obce v rámci obecního úřadu nebo zaměstnancích právnických osob založených nebo zřízených obcí informace, které souvisejí s výkonem jeho funkce.

Zastupitelstvo se schází alespoň jednou za tři měsíce. Zasedání zastupitelstva většinou svolává a řídí starosta, popř. místostarosta nebo jiný člen zastupitelstva. Starosta musí svolat zasedání, pokud o to požádala nejméně třetina zastupitelů nebo hejtman kraje, do jednadvaceti dnů od doručení žádosti na obecní úřad. Zasedání zastupitelstva je usnášeníschopné, jestliže je přítomna nadpoloviční většina zastupitelů. Pokud není zasedání usnášeníschopné, je ukončeno a koná se znovu, nejpozději do patnácti dnů od původního termínu. Zprávu o místě, čase a programu zasedání dává obecní úřad na úřední desku nejméně sedm dní před jeho konáním. O programu zasedání rozhoduje zastupitelstvo. Aby bylo usnesení, rozhodnutí nebo volba obecního zastupitelstva platná, je třeba nadpoloviční většiny hlasů všech zastupitelů, není-li stanoveno jinak.

Zápis ze zasedání musí být zpracován nejpozději do deseti dnů od konání schůze. Zápis je uchováván na obecním úřadě a je přístupný k nahlédnutí.

Pravomoci obecního zastupitelstva stanovuje § 84 zákona o obcích. Zastupitelstvo rozhoduje mj. o rozpočtech a peněžních fondech obce, programu rozvoje obce, o svých příspěvkových organizacích, zakládání a rušení právnických osob, o vyhlásování místního referenda, navrhuje změny katastrálních území v obci, vydává obecně závazné vyhlášky obce, z řad zastupitelstva obce volí a odvolává starostu, místostarostu a radní, zřizuje a ruší obecní policii, rozhoduje o spolupráci s jinými obcemi a jejich formách, o názvech částí obce, ulic a jiných veřejných prostranství, plní úkoly stanovené zvláštním právním předpisem, rozhoduje

o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení a zrušení veřejného neziskového zdravotnického zařízení, pokud není zřízena rada obce vydává zastupitelstvo nařízení, může si vyhradit další pravomoc v samostatné působnosti obce mimo pravomoci vyhrazené radě obce a rozhoduje o zrušení usnesení rady obce, pokud jsou starostou obce předloženy zastupitelstvu. V oblasti majetkoprávní zastupitelstvo rozhoduje např. o nabytí, převodu nebo zastavení nemovitých věcí, poskytování darů, poskytování dotací, uzavírání smluv o přijetí či poskytnutí úvěru nebo půjčky, emise komunálních dluhopisů.

2.5.7.2 Rada obce

Výkonným orgánem obce je rada obce. V obcích kde není obecní rada (obce s méně než 15 členy zastupitelstva), přechází její pravomoci na starostu. Podle § 99 zákona o obcích tvoří radu obce starosta, místostarosta (nebo místostarostové) a další členové volení z členů zastupitelstva. Členů rady je 5 až 11, počet musí být lichý a nesmí překročit třetinu počtu členů zastupitelstva.

Jednání rady obce je neveřejné, ale může být přizván zastupitel obce nebo i jiná osoba. Aby byla rada usnášeníschopná, je třeba přítomnost nadpoloviční většiny všech radních. Zápis ze schůze obecní rady musí být vyhotoven nejdéle do sedmi dnů od jejího konání, musí být podepsán starostou a místostarostou nebo jiným členem rady.

Rada obce podle §102 zákona o obcích připravuje návrhy pro zasedání zastupitelstva obce, zabezpečuje hospodaření obce, v zastupitelstvem daném rozsahu provádí rozpočtová opatření, vydává nařízení obce, určuje rozdělení pravomocí v rámci obecního úřadu, zřizuje a ruší odbory, oddělení obecního úřadu, komise rady obce, jmenuje a odvolává předsedy a členy komisí a odborů, kontroluje práci obecního úřadu a komisí v oblasti obecní samosprávy, stanovuje celkový počet zaměstnanců na obecním úřadu a v organizačních složkách obce, ve věcech samosprávy může ukládat pokuty, aj. Rada obce rozhoduje také o dalších záležitostech spadajících do samostatné působnosti obce a nejsou vyhrazeny zastupitelstvu nebo si je zastupitelstvo nevyhradilo.

Výkon pravomocí rady pokračuje i po skončení funkčního období obecního zastupitelstva, dokud není zvolena nová rada obce nebo starosta, pokud se rada nevolí.

2.5.7.3 Starosta

Starosta především zastupuje obec navenek. Starostu a místostarostu (popř. místostarosty) volí zastupitelstvo z vlastních řad. Starosta musí být občanem České republiky.

Za výkon své funkce se starosta zodpovídá zastupitelstvu. Podle § 103 zákona o obcích starosta jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu, k tomu je nutný souhlas ředitele krajského úřadu, a stanovuje jeho plat. Se souhlasem ředitele krajského úřadu může starosta také v určitých věcech svěřit výkon přenesené působnosti svěřit komisi, v obcích kde není jmenován tajemník, zabezpečuje starosta výkon přenesené působnosti, pro zajištění místních záležitostí veřejného pořádku může požádat o spolupráci Policii České republiky, rozhoduje v samosprávních záležitostech obce, které mu svěří rada obce. Starosta svolává a většinou i řídí zasedání obecního zastupitelstva a svým podpisem ověřuje zápis ze zasedání zastupitelstva a jednání rady. Starosta informuje zastupitelstvo o výsledcích provedených kontrol.

Pokud se starosta vzdá své funkce nebo je odvolán, výkon jeho činnosti přechází na místostarostu. Pokud není možné pověřit místostarostu (byl odvolán spolu se starostou, nebyl zvolen, aj.), pověří zastupitelstvo výkonem pravomocí starosty jednoho ze svých členů.

V době, kdy není starosta přítomen nebo nevykonává svou funkci, jej zastupuje místostarosta.

Při významných příležitostech a občanských obřadech má starosta právo nosit závažný odznak. V některých případech může odznak nosit i člen obecního zastupitelstva nebo tajemník obce. Tyto případy stanoví rada obce. Primátor statutárního města má při občanských obřadech a významných příležitostech právo užívat primátorské insignie.

2.5.7.4 Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou nebo místostarosty, tajemníkem (pokud je jmenován) a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. Podle § 109 zákona o obcích vykonává obecní úřad přenesenou působnost, kromě záležitostí spadajících do pravomocí jiného orgánu obce, a v oblasti samostatné působnosti plní úlohy jemu svěřené zastupitelstvem nebo radou obce a pomáhá v činnosti výborům a komisím.

V obcích je zřizována funkce tajemníka obecního úřadu. Tajemník je zaměstnanec obce a jmenuje jej starosta se souhlasem ředitele krajského úřadu. Pokud není funkce tajemníka zřízena nebo když není tajemník stanoven, přechází plnění jeho úkolů na starostu. Tajemník je za svou činnost odpovědný starostovi. Tajemník podle § 110 zákona o obcích zajišťuje výkon přenesené působnosti, kromě záležitostí zákonem svěřených radě obce nebo jinému zvláštnímu orgánu obce, plní úkoly, které jsou mu uloženy zastupitelstvem, radou obce nebo starostou, vydává vnitřní směrnice obecního úřadu. Tajemník obecního úřadu se také

zúčastňuje zasedání zastupitelstva a schůzí rady obce a má poradní hlas. Tajemník také nesmí vykonávat funkce v politických stranách nebo politických hnutích.

2.5.7.5 Výbory obce

Jsou zřízeny zastupitelstvem jako kontrolní orgány. Obecní zastupitelstvo vždy zřizuje finanční a kontrolní výbor. Pokud na území obce žije více než 10% občanů s národností jinou než českou, musí být zřízen výbor pro národnostní menšiny, jehož členy jsou i zástupci těchto menšin, kteří musí tvořit minimálně polovinu všech členů výboru. Předsedou výboru je vždy člen obecního zastupitelstva.

Podle § 118 zákona o obcích plněním úkolů pověřuje výbor zastupitelstvo obce. Výbor se ze své činnosti zodpovídá zastupitelstvu. Výbor má vždy lichý počet členů a schází se podle potřeby. Pro platné usnesení výboru je nutná nadpoloviční většina hlasů všech členů výboru. Usnesení je vyhotoveno písemně a s podpisem předsedy výboru.

Finanční anebo kontrolní výbory musí mít alespoň tři členy. Těmito členy však nesmí být starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu ani zaměstnanci, kteří vykonávají na obecním úřadě účetní a rozpočtové práce.

Finanční výbor kontroluje především hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce. Kontrolní výbor má na starosti hlavně kontrolu plnění usnesení obecního zastupitelstva, popř. rady obce, dodržování právních předpisů v oblasti samostatné působnosti obecním úřadem a ostatními výbory. Z provedených kontrol je vyhotoven zápis s informacemi o tom, co bylo kontrolováno, zjištěné nedostatky a návrhy na jejich nápravu. Zápis podepisuje člen výboru, který provedl kontrolu a osoba, jejíž práce se kontrola týkala.

2.5.7.6 Komise

Komise může být zřízena jako poradní a iniciativní orgán rady obce. Pokud je komise pověřena výkonem přenesené působnosti, je také výkonným orgánem. Za svou činnost komise odpovídá radě obce, za svou činnost v oblasti přenesené působnosti odpovídá starostovi. Předseda komise musí prokázat svou zvláštní odbornou způsobilost ve svěřené oblasti přenesené působnosti.

.

3 Vysoké školy

Vysoké školy jsou nejvyššími články vzdělávací soustavy. Jsou také vrcholnými středisky vzdělanosti, vědy a umění. Mají zásadní význam ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti. Toho dosahují realizací akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, pěstováním vědecké, výzkumné, vývojové, inovační nebo jiné tvůrčí činnosti (dále jen „činnost vysoké školy“). Vysoké školy také hrají aktivní roli v přípravě mladých lidí pro život v občanské společnosti, umožňují lidem svobodný přístup ke vzdělání a v neposlední řadě rozvíjí vzájemné vztahy se subjekty veřejného i soukromého sektoru a spolupráci na evropské i světové úrovni.

Akademická obec vysoké školy je složena z akademických pracovníků a studentů.

Vysoké školy jsou právnickými osobami. Pouze vysoké školy mají právo přiznávat akademické tituly, konat habilitační řízení, konat řízení ke jmenování profesorem, používat akademické insignie a konat akademické obřady. Zřízení, zrušení, splynutí, sloučení nebo rozdělení vysoké školy je možné provést pouze zákonem¹⁰. Na vysokých školách není dovoleno zakládání politických stran a hnutí a organizace jejich činnosti.

Nejdůležitější právní předpis upravující problematiku vysokých škol je zákon o vysokých školách (vysokoškolský zákon). Zákon o vysokých školách rozlišuje vysoké školy na univerzitní a neuniverzitní typ. Každá vysoká škola musí mít uveden svůj typ ve svém statutu. Dále také vysokoškolský zákon rozlišuje vysoké školy podle kritéria vlastnictví na veřejné, soukromé a státní. Státní vysoké školy jsou policejní nebo vojenské.

Univerzitní typ vysoké školy může poskytovat všechny typy studijních programů, tzn. bakalářský, magisterský a doktorský, a s nimi související činnost vysoké školy. Pouze vysoká škola univerzitního typu může mít v názvu označení „univerzita“ a z něj odvozené tvary, může také používat označení „vysoká škola“ a jeho odvozené tvary.

Vysoká škola neuniverzitního typu neuskutečňuje, na rozdíl o univerzitního, doktorské studijní programy a nečlení se na fakulty. Je oprávněna používat ve svém názvu označení „vysoká škola“ a jeho odvozené tvary.

svobody a akademická práva jsou taxativně vymezeny ve vysokoškolském zákoně. Podle § 4 zákona o vysokých školách výčet akademických svobod a práv následující:

- zaručení svobody vědy, výzkumu, umělecké tvorby a zveřejňováním jejich výsledků
- svoboda výuky, která spočívá zejména v její otevřenosti různým vědeckým názorům, vědeckým a výzkumným metodám a uměleckým směrům

¹⁰ v příloze č. 1, zákona o vysokých školách

- právo učit se zahrnující svobodnou volbu zaměření studia v rámci studijních programů a svobodu vyjadřovat své vlastní názory ve výuce
- právo členů akademické obce volit zastupitelské akademické orgány
- právo používat akademické insignie a konat akademické obřady

3.1 Veřejné vysoké školy

Zřízení, zrušení, splynutí, sloučení nebo rozdělení veřejné vysoké školy (dále jen vysoká škola) je možné provést pouze zákonem. V zákoně je také stanoven její název a sídlo.

Povinností vysokých škol je zpracovávat výroční zprávu o činnosti a výroční zprávu o hospodaření s majetkem, dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti (dále jen „dlouhodobý záměr“) a tyto dokumenty také zveřejnit, poskytovat informace na vyžádání Akreditační komisi nebo Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, (dále jen „ministerstvo“), pravidelně provádět hodnocení své činnosti, aj.

3.1.1 Oblasti samosprávy veřejné vysoké školy

Vysoká škola si sama stanovuje, jaký počet uchazečů o studium přijme, určuje své podmínky k přijetí ke studiu, rozhoduje v přijímacím řízení, tvoří a uskutečňuje studijní programy. Také rozhoduje o právech a povinnostech studentů, o zaměření a organizaci vědeckých, výzkumných, inovačních, uměleckých a jiných tvůrčích činnostech, o svém hospodaření a nakládání se svým a stanovuje výši poplatků za studium. Do oblasti samosprávy dále patří pracovněprávní vztahy, habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem, ustavování samosprávných akademických orgánů, spolupráce s ostatními subjekty, vnitřní organizace a organizace studia.

Vnitřní předpisy veřejné vysoké školy upravují její organizaci a činnost a také postavení členů akademické obce. Vnitřní předpisy jsou taxativně vymezeny v § 17 zákona o vysokých školách. Jako příklad vnitřního předpisu mohou uvést statut vysoké školy, volební a jednací řád akademického senátu veřejné vysoké, jednací řád vědecké rady veřejné vysoké školy, studijní a zkušební řád, disciplinární řád pro studenty.

Statut veřejné vysoké školy je jedním z jejích nejpodstatnějších vnitřních předpisů. Ve statutu veřejné vysoké školy můžeme kromě jiného najít název, sídlo a typ vysoké školy, podmínky pro přijetí ke studiu, vymezení obsahu, organizační strukturu, pravidla pro

používání akademických insignií a pro konání akademických obřadů nebo pravidla pro hospodaření veřejné vysoké školy.

Zásahy státních orgánů do činnosti veřejné vysoké školy jsou možné pouze na základě zákona, v jeho mezích a jím stanoveným způsobem.

3.1.2 Veřejná vysoká škola a její orgány

Orgány samosprávy veřejné vysoké školy tvoří akademický senát, rektor, vědecká nebo umělecká rada (dále jen „vědecká rada“), na neuniverzitních typech vysokých škol akademická rada, disciplinární komise, správní rada a kvestor.

3.1.2.1 Akademický senát veřejné vysoké školy

Akademický senát veřejné vysoké školy (dále jen „akademický senát“) je zastupitelský orgán veřejné vysoké školy. Členové akademického senátu volení členové akademické obce ze svých řad. Volby jsou přímé a tajné. Funkční období člena akademického senátu je nejvýše tříleté. Počet členů akademického senátu, způsob volby předsedy akademického senátu a orgány akademického senátu jsou stanoveny ve vnitřním předpisu veřejné vysoké školy. Nejméně jednu třetinu a současně ne více než jednu polovinu všech členů akademického senátu tvoří studenti. Členem akademického senátu nemůže být rektor, prorektor, děkan nebo proděkan. Zasedání akademického senátu jsou veřejně přístupná. Rektor, popř. prorektor, mají právo na svou žádost vystoupit na zasedání akademického senátu, na žádost rektora je předseda akademického senátu povinen bezodkladně svolat jeho zasedání.

Oblast působnosti akademického senátu zahrnuje mj. schvalování a zrušení vnitřních předpisů, schvalování rozpočtu a kontrolu hospodaření s finančními prostředky, schvalování výročních zpráv, schvalování návrhů rektora na jmenování a odvolání členů vědecké rady a disciplinární komise, schvalování podmínek pro přijetí ve studijních programech, které se neuskutečňují na fakultách, schvalování dlouhodobého záměru činnosti (např. vědecké, umělecké, atd) vysoké školy. Akademický senát se dále usnáší o návrhu na jmenování nebo odvolání rektora nebo se vyjadřuje k návrhům studijních programů, které se neuskutečňují na fakultách, k záměru rektora jmenovat nebo odvolat prorektory, k podnětům a stanoviskům správní rady, k právním úkonům vyžadujícím souhlas správní rady, aj. Rozhodování o návrzích probíhá tajným hlasováním. K přijetí návrhu na jmenování rektora je třeba

nadpoloviční většina hlasů všech členů akademického senátu, pro přijetí návrhu o odvolání rektora je třeba souhlasu alespoň tří pětin všech členů akademického senátu.

3.1.2.2 Rektor

V čele vysoké školy je rektor. Rektor jedná a rozhoduje ve věcech školy a v případě potřeby plní funkci statutárního orgánu. Rektor je jmenován a odvoláván prezidentem republiky na návrh akademického senátu a jeho funkční období je čtyřleté. Rektor jmenuje a odvolává prorektory, kteří jej zastupují v jím určeném rozsahu.

3.1.2.3 Vědecká rada veřejné vysoké školy

Členy vědecké rady veřejné vysoké školy (dále jen „vědecká rada“) jsou významní představitelé oborů, ve kterých vysoká škola uskutečňuje svou činnost. Alespoň jedna třetina jejích členů jsou osoby, které nejsou členy akademické obce dané školy. Členové vědecké rady jsou jmenováni a odvoláváni rektorem. Rektor je předsedou vědecké rady.

Vědecká rada se vyjadřuje k otázkám předložených rektorem, projednává dlouhodobý záměr vysoké školy, schvaluje studijní programy, pokud to nepatří do působnosti vědecké rady fakulty nebo umělecké rady fakulty a vykonává působnost v řízení ke jmenování profesorem a v habilitačním řízení (podle §12 zákona o vysokých školách).

3.1.2.4 Disciplinární komise veřejné vysoké školy

Členové disciplinární komise veřejné vysoké školy (dále jen „disciplinární komise“) jsou jmenováni rektorem z okruhu členů akademické obce, přičemž jedna polovina členů disciplinární komise je tvořena členy ze studentských řad. Funkční období členů je nejdéle dvouleté.

Úkolem disciplinární komise je projednávat disciplinární přestupky studentů, kteří nejsou zapsáni na žádné z jejích fakult. Svůj návrh na rozhodnutí předkládá rektorovi.

3.1.2.5 Správní rada veřejné vysoké školy

Správní rada veřejné vysoké školy (dále jen „správní rada“) je minimálně devítičlenná a počet členů musí být násobkem tří. Ve správní radě jsou představitelé veřejného života, územní samosprávy a státní správy. Členové správní rady jsou, po projednání s rektorem, jmenováni a odvoláváni ministrem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministr“) tak,

aby bylo ve správní radě přiměřené zastoupení zmíněných oblastí. Zaměstnanci příslušné vysoké školy nemohou být členy správní rady. Funkční období členů správní rady je šest let a vždy po dvou letech se obměňuje jedna třetina členů.

Správní rada se schází alespoň dvakrát ročně. Zasedání svolává předseda správní rady, na svou žádost se ho může účastnit rektor, prorektor zastupující rektora nebo kvestor a povinností předsedy správní rady je na žádost rektora svolat mimořádné zasedání. Způsob jednání správní rady, volba jejího předsedy a místopředsedů jsou upraveny ve statutu vysoké školy.

Správní rada vydává písemný souhlas k zákonem¹¹ vymezeným právním úkonům, kterými vysoká škola např. zamýšlí nabýt nebo převést movité nebo nemovité věci, založit jinou právnickou osobu, dále také k dlouhodobému záměru vysoké školy, jejímu rozpočtu, výročním zprávám, aj. Vydání tohoto souhlasu oznamuje správní rada Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy. Jestliže by právní úkon ohrozil plnění úkolů školy nebo nebyl v souladu s požadavkem řádného využívání majetku vysoké školy, správní rada takový úkon neschválí. Právní úkony, které správní rada neschválí, jsou neplatné. Úkolem správní rady je dbát na zachování účelu, pro který byla vysoká škola zřízena, na řádné hospodaření s jejím majetkem a na uplatnění veřejného zájmu v její činnosti.

3.1.2.6 Kvestor

Úkolem kvestora je řízení hospodaření a vnitřní správy vysoké školy. Kvestor vystupuje jménem vysoké školy, v rozsahu stanoveném opatřením zákona.¹² Kvestor je jmenován a odvoláván rektorem.

3.1.3 Hospodaření vysoké školy

Majetkem vysoké školy mohou být věci, byty a nebytové prostory, práva a jiné majetkové hodnoty. O nakládání s tímto majetkem rozhoduje rektor nebo statutem vysoké školy stanovené osoby nebo orgány. Povinností vysoké školy je majetek používat k plnění úkolů souvisejících s její činností a může jej užívat také pro doplňkovou činnost. Doplňkovou činností se rozumí úplatná činnost, která navazuje na činnost vysoké školy nebo také lepší využívání lidských zdrojů a majetku.

¹¹ zákon o vysokých školách

¹² tamtéž

Vysoká škola není mj. oprávněna stát se společníkem veřejné obchodní společnosti ani komplementářem komanditní společnosti, zřizovat zástavní právo k nemovitostem nebo ručit za peněžitý dluh jiné osoby. Za závazky vysoké školy stát neručí. Vysoká škola vede podvojný účetnictví.

Rektor zodpovídá ministrovi školství, mládeže a tělovýchovy za účelné využití příspěvků a dotací a za řádné hospodaření se svým majetkem.

Vysoká škola hospodář podle rozpočtu sestavovaného pro každý kalendářní rok. Rozpočet nesmí být sestavován jako deficitní. Mezi příjmy rozpočtu patří např. dotace a příspěvky ze státního rozpočtu, poplatky spojené se studiem, výnosy z majetku nebo výnosy z doplňkové činnosti. Vysoká škola také zřizuje fondy (stipendijní fond, fond odměn, rezervní fond, fond sociální, aj). Tvorbu a užití fondů upravují také vnitřní předpisy vysoké školy. Vysoká škola má povinnost zpracovat výroční zprávu o svém hospodaření a předložit ji ministrovi.

3.1.4 Členění veřejné vysoké školy

Vysoká škola se skládá z fakult, vysokoškolských ústavů, dalších pracovišť pro vzdělávací a výzkumnou, vývojovou, inovační, uměleckou nebo jiných tvůrčí činnost nebo pro poskytování informačních služeb a účelových zařízení pro kulturní a sportovní činnost, pro ubytování nebo stravování zejména členů akademické obce nebo k zajišťování provozu školy. Vnitřní předpisy těchto částí musí být v souladu s vnitřními předpisy vysoké školy.

3.1.4.1 Fakulta

Na fakultě se uskutečňuje alespoň jeden studijní program a fakulta vykonává vědecké, výzkumné, vývojové, inovační, umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti (dále jen „činnost fakulty“). V rámci fakulty je ustaven samosprávný zastupitelský akademický orgán. Na návrh rektora akademický senát rozhoduje o zřízení, zrušení, splnutí nebo rozdělení fakulty. Rozhodnutí akademického senátu je podmíněno souhlasem Akreditační komise.

Orgány fakulty mohou rozhodovat a jednat, v některých věcech týkajících se fakulty, jménem vysoké školy. Mezi tyto záležitosti patří podle § 24 zákona o vysokých školách:

- tvorba a uskutečňování studijních programů
- zaměření a organizace vědecké, výzkumné, vývojové, inovační, umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti
- pracovněprávní vztahy

- habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem v rozsahu stanoveném vysokoškolským zákonem
- zahraniční styky a aktivity
- ustavování samosprávných akademických orgánů fakulty a její vnitřní organizace
- nakládání s přidělenými finančními prostředky
- doplňková činnost a nakládání s prostředky získanými z této činnosti

Záležitosti fakulty patřící do samosprávy fakulty jsou upraveny vnitřními předpisy fakulty. Mezi vnitřní předpisy patří statut fakulty, volební a jednací řád akademického senátu fakulty, disciplinární řád pro studenty a popř. další předpisy stanovené ve statutu fakulty.

Samosprávné orgány fakulty tvoří akademický senát fakulty, děkan, vědecká rada fakulty a disciplinární komise fakulty. Orgánem fakulty je také tajemník. Akademická obec fakulty je složena ze studentů této fakulty a akademických pracovníků, kteří na fakultě působí.

3.1.4.2 Akademický senát fakulty

Samosprávný akademický orgán fakulty je akademický senát fakulty. Počet členů je stanoven vnitřním předpisem fakulty, přičemž nejmenší počet členů je devět a studenti tvoří alespoň jednu třetinu a nejvýše jednu polovinu všech členů. Členové akademického senátu fakulty jsou voleni z řad členů akademické obce přímou a tajnou volbou. Vnitřním předpisem jsou také stanoveny orgány akademického senátu fakulty nebo neslučitelnost některých funkcí se členstvím v akademickém senátu. Členem akademického senátu nesmí být rektor, prorektor, děkan nebo proděkan. Funkční období členů senátu je nejvýše tříleté. Zasedání akademického senátu fakulty jsou veřejně přístupná. Pokud děkan, nebo proděkan v jeho zastoupení, požádá, má právo vystoupit na zasedání akademického senátu fakulty a na jejich žádost je předseda akademického senátu fakulty povinen svolat mimořádné zasedání. Hlasování akademického senátu fakulty o návrzích je tajné.

Mezi pravomoci akademického senátu fakulty patří na návrh děkana rozhodovat o zřizování, rušení, slučování splynutí nebo rozdělení fakultních pracovišť, schvaluje návrhy vnitřních předpisů a postupuje je akademickému senátu, schvaluje rozdělování a hospodaření s finančními prostředky na fakultě, schvalování podmínek pro přijetí do studijních programů uskutečňovaných fakultou, aj. Akademický senát se také vyjadřuje k návrhům studijních programů fakulty nebo k úmyslu děkana jmenovat nebo odvolávat proděkany. Úplný výčet oblastí působnosti akademického senátu je stanoven § 27 zákona o vysokých školách.

3.1.4.3 Děkan

Děkan stojí v čele fakulty a jedná a rozhoduje o jejích záležitostech. Děkan je jmenován a odvoláván rektorem, na návrh akademického senátu fakulty a má čtyřleté funkční období. Děkan jmenuje a dovolává proděkany a stanovuje rozsah, v jakém jej budou zastupovat

3.1.4.4 Vědecká rada fakulty

Členové vědecké rady fakulty jsou jmenováni a odvoláváni děkanem. Děkan je také předsedou vědecké rady fakulty. Členy této rady jsou významné osobnosti oborů, v nichž fakulta uskutečňuje svou činnost, a nejméně jedna třetina těchto členů není z řad členů akademické obce fakulty.

Vědecká rada fakulty se vyjadřuje k otázkám předložených děkanem. Jedná o dlouhodobém záměru činnosti fakulty, který by měl odpovídat dlouhodobému záměru činnosti vysoké školy, a působí v habilitačním řízení a v řízení ke jmenování profesorem.

3.1.4.5 Disciplinární komise fakulty

Děkan jmenuje disciplinární komisi a jejího předsedu z okruhu členů akademické obce fakulty. Polovina členů komise je z řad studentů fakulty. Hlavním úkolem disciplinární komise fakulty je projednávat disciplinární přestupky studentů dané fakulty a následně předložit děkanovi návrh na rozhodnutí.

3.1.4.6 Tajemník

Tajemník je jmenován a odvoláván děkanem. Jeho úlohou je vést hospodaření a vnitřní správu fakulty. Rozsah jeho činnosti stanoví děkan.

3.1.5 Vysokoškolský ústav

Vysokoškolský ústav uskutečňuje vědeckou, výzkumnou, vývojovou, inovační, uměleckou nebo jinou tvůrčí činnost. Také se může účastnit uskutečňování akreditovaných studijních programů anebo jejich částí.

Akademický senát rozhoduje na podnět rektora o založení, zrušení, sloučení, splynutí nebo rozdělení vysokoškolského ústavu.

Hlavou vysokoškolského ústavu je ředitel, který je jmenován a odvoláván rektorem. Ředitel vysokoškolského ústavu může jednat jménem vysoké školy, ale pouze v záležitostech stanovených vnitřním předpisem dané vysoké školy.

3.1.6 Studijní program

Vysokoškolské vzdělání se získává studiem v rámci akreditovaného studijního programu. Zákon o vysokých školách pojednává o bakalářském, magisterském a doktorském studijním programu.

Zaměření bakalářského studijního programu je směřováno k výkonu povolání a ke studiu v magisterském studijním programu. Využívají se v něm soudobé poznatky a metody a vybrané teoretické poznatky. Doba studia je tři, nejvýše čtyři roky. Studium je ukončeno státní závěrečnou zkouškou, její součástí bývá obhajoba bakalářské práce. Absolventům studia je přidělen titul bakalář, ve zkratce „Bc“ se uvádí před jménem.

Magisterský studijní program se zaměřuje na získání teoretických poznatků založených na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje, na zvládnutí jejich aplikace a na rozvinutí tvůrčí činnosti. Navazuje na bakalářský studijní program. Standardní doba studia je jeden až tři roky. Studium je řádně ukončeno státní závěrečnou zkouškou, její součástí je obhajoba magisterské práce. V oborech lékařství, veterinárního lékařství a hygieny se studium řádně ukončuje státní rigorózní zkouškou. Absolventi magisterského programu získají akademický titul magistr, inženýr, inženýr architekt, doktor medicíny, doktor veterinární medicíny, doktor zubního lékařství nebo magistr umění podle oblasti zaměření absolvovaného programu.

Absolventi magisterských studijních programů, kteří v nich získali akademický titul, mohou v této oblasti studia složit státní rigorózní zkoušku, jejíž součástí je obhajoba rigorózní práce. Po jejím složení získají zákonem stanovený titul (např. JUDr, PhDr, RNDr, aj.).

Doktorský studijní program se zaměřuje na samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu, vývoje, popř. umění. Standardní doba studia je tři až čtyři roky. Studium probíhá pod vedením školitele. Doktorské studium se ukončuje státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce. Absolventi získají titul „doktor“, se zkratkou „Ph. D.“

Studium studijních programů může probíhat i ve spolupráci se zahraniční vysokou školou, realizující obsahově obdobný studijní program.

Bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, jsou nevýdělečně zveřejňovány vysokou školou v databázi kvalifikačních prací.

3.1.7 Studium na vysoké škole

Právní úprava studia na vysoké škole pojednává o přijímání ke studiu, přijímacím řízení, zápisu do studia, rozvrhu studia a akademickém roce, státních zkouškách, přerušení studia, ukončení studia, dokladech o studiu, poplatcích spojených se studiem a celoživotním vzděláváním.

Podmínkou k přijetí do studia bakalářského a magisterského studijního programu je dosažení úplného středního nebo úplného odborného středního vzdělání a pro magisterský studijní program také absolvování bakalářského studijního programu. Vysokou školou nebo fakultou mohou být stanoveny další podmínky k přijetí ke studiu z oblasti určitých znalostí, schopností nebo nadání anebo prospěchu ze střední, vyšší odborné nebo vysoké školy. Mimo to může také stanovit maximální počet přijímaných uchazečů.

Přijímací řízení je zahájeno doručením písemné přihlášky ke studiu na vysoké škole nebo její součástí, která uskutečňuje studijní program. O přijetí ke studiu ve studijním programu fakulty rozhoduje děkan, o přijetí do studijního programu vysoké školy rozhoduje rektor. Obecné předpisy o správním řízení se nevztahují na rozhodování o přijetí ke studiu. Uchazeč má právo požádat o přezkoumání rozhodnutí do 30 dnů ode dne doručení daného rozhodnutí.

Právo na zápis do studia vzniká uchazeči sdělením rozhodnutí o přijetí ke studiu.

Studium je členěno na semestry, ročníky a bloky, které se skládají z období výuky a zkoušek a z období prázdnin.

Státní zkouška se koná před zkušební komisí. Členy komise mohou být pouze profesori, docenti, odborníci schválení příslušnou vědeckou radou, popř. ministerstvem jmenovaní odborníci z daného oboru.

Řádné ukončení studia znamená absolvování studia v příslušném studijním programu.

Dokladem o absolvovaném studijním programu v příslušném studijním oboru je vysokoškolský diplom.

Vysoká škola má právo za úkony související s přijímacím řízením až do výše 20% základu.

V případě, že student studuje déle než je standardní doba studia v daném studijním programu, zvětšená o jeden rok, stanoví mu vysoká škola poplatek za studium.

Vysoká škola může v rámci své činnosti nabízet úplatně nebo zdarma programy celoživotního vzdělávání. Programy celoživotního vzdělávání mohou být orientovány buď zájmově, nebo na výkon povolání.

3.1.8 Studenti vysoké školy

Dnem zápisu do studia na vysoké škole se uchazeče stává student. Práva a povinnosti studenta jsou taxativně vymezeny v § 62 a v §63 zákona o vysokých školách. Student má mj. právo studovat v rámci jednoho i více studijních programů, konat zkoušky za stanovených podmínek, navrhnout téma své závěrečné práce, volit a být volen do akademického senátu. K povinnostem studenta patří např. dodržování vnitřních předpisů vysoké školy a jejích součástí nebo platit poplatky za studium.

Zaviněné porušení povinností stanovených právními předpisy nebo vnitřními předpisy vysoké školy nebo její součástí je disciplinárním přestupkem. Sankcí za spáchání disciplinárního přestupku může být napomenutí, podmíněné vyloučení ze studia nebo vyloučení ze studia.

Obecné předpisy o správním řízení se nevztahují na rozhodování o právech a povinnostech studenta. Student může ve stanovené lhůtě požádat o přezkoumání rozhodnutí u orgánu, který rozhodnutí vydal. Tato žádost má odkladný účinek.

3.1.9 Akademičtí pracovníci

Akademičtí pracovníci vysoké školy jsou její zaměstnanci vykonávající pedagogickou i vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Povinností akademických pracovníků je dbát na dobré jméno vysoké školy. Mezi akademické pracovníky patří profesori, docenti, odborní asistenti, asistenti, lektori a vědečtí, výzkumní a vývojoví pracovníci, kteří se podílejí na pedagogické činnosti.

Rector jmenuje docenty na základě habilitačního řízení. Účelem habilitačního řízení je přezkoumání vědecké nebo umělecké kvalifikace uchazeče, především na základě habilitační práce a její obhajoby a dalších vědeckých, odborných nebo uměleckých prací a jeho pedagogická způsobilost. Na habilitační řízení se nevztahují obecné předpisy o správním řízení.

Profesor je jmenován prezidentem republiky, na návrh vědecké rady vysoké školy podaný prostřednictvím ministra. V řízení ke jmenování profesorem se prokazuje pedagogická, vědecká nebo umělecká kvalifikace uchazeče, který by měl být zároveň významnou a uznávanou osobností svého oboru. Na řízení ke jmenování profesorem se nevztahují obecné předpisy o správním řízení. Na pozice akademických pracovníků je vypisováno výběrové řízení. Výběrové řízení se řídí podle vnitřních předpisů vysoké školy.

3.1.10 Akreditace

Studijní programy podléhají akreditaci udělované ministerstvem. Akreditace je udělována nejdéle na deset let ode dne, kdy nabyla právní moci. Její platnost lze i opakovaně prodloužit. Oprávnění pro konání habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem na vysoké škole také podléhá akreditaci ministerstva.

Akreditační komise má jednadvacet členů. Její předseda, místopředseda a členové jsou jmenováni vládou na návrh ministra. Členové této komise jsou jmenováni na šest let. Členem Akreditační komise nemůže být rektor, prorektor nebo děkan. Cílem Akreditační komise je péče o kvalitu vysokoškolského vzdělávání a všestranné posouzení vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti vysokých škol. Také vydává stanovisko k žádostem o akreditaci studijních programů, k žádostem k určení typu vysoké školy, aj. Jsou-li Akreditační komisí zjištěny nedostatky při uskutečňování akreditovaných činností, doporučí dané vysoké škole, aby v přiměřené lhůtě zjednala nápravu. Jestliže jsou v uskutečňování studijního programu závažné nedostatky, Akreditační komise může navrhnout ministerstvu omezení akreditace, pozastavení akreditace nebo odnětí akreditace.

3.1.11 Působnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Podle § 36 zákona o vysokých školách, podléhají vnitřní předpisy vysoké školy registraci Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Žádost o registraci je podávána rektorem. O žádosti je ministerstvem rozhodnuto do 90 dnů od jejího předložení. Rozhodnutí o registraci se nevydává. Registrace se vyznačí na stejnopisu daného vnitřního předpisu. Jestliže je vnitřní předpis v rozporu se zákonem nebo jiným právním předpisem, je žádost zamítnuta. Vnitřní předpis nabývá platnosti registrací.

V případě, že je některé opatření veřejné vysoké školy nebo její součásti jsou v rozporu se zákonem nebo jiným právním předpisem a zákonem není stanoven jiný způsob jeho přezkoumání, je vysoká škola vyzvána ministerstvem ke zjednání nápravy. V zákonem stanovených případech, může ministerstvo omezit výkon působnosti orgánů vysoké školy nebo její součásti, anebo odejmout vysoké škole nebo její součásti výkon této působnosti. Jestliže to nevyklučuje povaha věci, je ministerstvo povinno nejdříve upozornit vysokou školu na tyto případy, aby mohla v přiměřené době zjednat nápravu. Opatření ministerstva se zruší, pominou-li důvody, které k němu vedly.

Ministerstvo dále projednává a vyhodnocuje dlouhodobé záměry vysokých škol, rozděluje finanční prostředky ze státního rozpočtu a kontroluje hospodaření s nimi, rozhoduje o udělování akreditací, v souladu se zákonem¹³ řídí vysoké školy při výkonu státní správy, aj.

3.1.12 Matrika studentů

Vysoká škola vede matriku studentů. V matrice jsou evidovány údaje o studentech, které se používají k rozpočtovým a statistickým účelům.

3.1.13 Uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání

Absolvent zahraniční vysoké školy může požádat o osvědčení o uznání vysokoškolského vzdělání nebo jeho části v České republice. Toto uznání vydá po splnění zákonem¹⁴ stanovených předpokladů ministerstvo nebo vysoká škola.

3.1.14 Stipendia

Stipendia mohou být přiznána studentům vysoké školy. Stipendia, která jsou hrazena z dotací nebo příspěvků ze státního rozpočtu, mohou být přiznána v zákonem¹⁵ stanovených případech.

4 Odlišnosti veřejných vysokých škol od jiných veřejnoprávních korporací

Tato část práce je zaměřena na srovnání veřejnoprávní korporace s veřejnou vysokou školou. Jako zástupce veřejnoprávní korporace jsem si vybrala Moravskoslezský kraj a jako zástupce veřejné vysoké školy Vysokou školu báňskou – Technickou univerzitu Ostrava (dále jen „VŠB-TUO“).

4.1 Zřízení VŠB-TUO, vytvoření Moravskoslezského kraje

„Moravskoslezský kraj byl pod názvem "Ostravský kraj" vytvořen ke dni 1. ledna 2000 ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Tím došlo k naplnění čl. 99 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České

¹³ zákon o vysokých školách

¹⁴ tamtéž

¹⁵ tamtéž

republiky, ve znění pozdějších předpisů. Ústavním zákonem č. 176/2001 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, byl ke dni 31. května 2001 změněn název kraje na "Moravskoslezský kraj".¹⁶

„Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (dále jen “VŠB-TUO”) byla založena v roce 1849 v Příbrami. Při svém založení navázala na tradici první Báňské školy v Jáchymově, založené v roce 1716. Podle vládního nařízení č. 9/1945 Sb., a dekretem prezidenta republiky č. 69/1945 Sb., byla přeložena do Ostravy a stanoven její název “Vysoká škola báňská v Ostravě”. Zákonem č. 192/1994 Sb., byl tento název změněn a zní: "Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava". Právním předchůdcem Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava je Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava podle zákona č. 172/1990 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů.”¹⁷

VŠB-TUO i Moravskoslezský kraj jsou zřízeny příslušným zákonem.

4.2 Právní postavení

VŠB-TUO je právnickou osobou, samosprávným subjektem a univerzitním typem veřejné vysoké školy.

Moravskoslezský kraj je územním společenstvím občanů a veřejnoprávní korporací. Vykonává samostatnou i přenesenou působnost.

VŠB-TUO i Moravskoslezský kraj jsou právnické osoby s právem na samosprávu. Vysoká škola však na rozdíl od kraje nevykonává přenesenou působnost.

4.3 Členství

Akademická obec VŠB-TUO je tvořena jejími studenty a akademickými pracovníky. Členům akademické obce přísluší akademické svobody. Členové akademické obce VŠB-TUO mají právo volit a být voleni do Akademického senátu.

Občanem kraje jsou fyzické osoby s českým státním občanstvím a trvalým pobytem na území kraje. Občané Moravskoslezského kraje mají právo volit a být voleni do zastupitelstva Moravskoslezského kraje

¹⁶ [on-line],[cit. 3.5.2010]. Dostupný z [www< http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/106.html>](http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/106.html)

¹⁷ Statut VŠB-TUO,[on-line],[cit. 3.5.2010]. Dostupný z [www <http://en.vsb.cz/information-about/university/notice-board/regulations/statute>](http://en.vsb.cz/information-about/university/notice-board/regulations/statute)

Členové VŠB-TUO i Moravskoslezského kraje jsou fyzické osoby. Že se fyzická osoba stane občanem kraje, není závislé na její vůli, ale pouze na splnění zákonem¹⁸ stanovených podmínek. Po jejich splnění se automaticky stává občanem kraje. Ke vzniku členství v akademické obci VŠB-TUO je zapotřebí projevu vůle fyzické osoby ve formě přihlášky ke studiu na vysoké škole a splnění podmínek přijímacího řízení.

4.4 Hospodaření a majetek

„VŠB-TUO vlastní majetek potřebný k činnostem, pro které je zřízena.”¹⁹ Povinností VŠB-TUO je používat svůj majetek pro úkoly v oblasti vzdělávání a ve vědecké, výzkumné, vývojové nebo další tvůrčí činnosti. Rektor, prorektoři, děkani, ředitelé, vedoucí celoškolských pracovišť a vysokoškolských ústavů mohou rozhodovat o majetku VŠB-TUO, podle směrnice rektora.

Moravskoslezský kraj i VŠB-TUO hospodaří podle rozpočtů. Rozpočet vysoké školy nesmí být deficitní, u kraje toto neplatí (např. v roce 2009 byly rozpočtové výdaje Moravskoslezského kraje o 1 402 104 než rozpočtové příjmy).²⁰ Většinová část příjmů v rozpočtu Moravskoslezského kraje tvoří daně, na výdajové straně jsou pak největší položky v oblasti infrastruktury a také vzdělávání a zdravotnictví.²¹ U VŠB-TUO je největší příjmovou položkou provozní dotace a největší výdaje jsou na osobní náklady.²² Za závazky vysoké školy stát neručí. Za závazky kraje ručí pouze v případě, že se k tomu smluvně zaváže. VŠB-TUO sestavuje výroční zprávu o hospodaření vysoké školy a předkládá ji ministru školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministr školství“). Moravskoslezský kraj zpracovává závěrečný účet. Hospodaření kraje přezkoumává Ministerstvo financí.

4.5 Organizační struktura

Ve struktuře kraje a vysoké školy můžeme najít mnoho paralel mezi jejich orgány. Orgány samosprávy VŠB-TUO tvoří akademický senát, rektor, vědecká rada a disciplinární komise. Dalšími orgány jsou správní rada a kvestor. Orgány Moravskoslezského kraje jsou

¹⁸ zákon o krajích

¹⁹ Statut VŠB-TUO, [on-line], [cit. 3.5.2010]. Dostupný z [www <http://en.vsb.cz/information-about/university/notice-board/regulations/statute>](http://en.vsb.cz/information-about/university/notice-board/regulations/statute)

²⁰ [on-line], [cit. 3.5.2010]. Dostupný z [www <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/celk2k10.html>](http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/celk2k10.html)

²¹ Rozpočet Moravskoslezského kraje 2010, [on-line], [cit. 3.5.2010]. Dostupný z [www <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/prijm2k10.html>](http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/prijm2k10.html)

²² Výroční zpráva VŠB-TUO, [on-line], [cit. 3.5.2010]. Dostupný z [www <http://www.vsb.cz/shared/uploadedfiles/portal/vyr_hosp_08.pdf>](http://www.vsb.cz/shared/uploadedfiles/portal/vyr_hosp_08.pdf)

zastupitelstvo kraje, rada kraje a hejtman. Orgánem kraje je také krajský úřad a ředitel krajského úřadu. Dvojice orgánů s obdobným významem a funkcí v rámci vysoké školy a kraje jsou:

4.5.1 Akademický senát VŠB-TUO a zastupitelstvo Moravskoslezského kraje

Tyto orgány jsou orgány samosprávnými. Akademický senát VŠB-TUO má 38 členů. Každá fakulta je v něm zastoupena třemi akademickými pracovníky a dvěma studenty, celoškolská pracoviště zastupují tři z jejich členů. Volební a jednací řád Akademického senátu VŠB-TUO upravuje jeho vztahy k akademickým orgánům, rektorovi, prorektorům, děkanům a proděkanům (dále jen „akademický funkcionář“), způsob jednání a pravomoci jeho předsedy. Zastupitelstvo Moravskoslezského kraje má 65 členů.

4.5.2 Rektor VŠB-TUO a hejtman Moravskoslezského kraje

Hejtman zastupuje navenek kraj, rektor je představitelem vysoké školy. Hejtman plní úkoly z oblasti samostatné i přenesené působnosti a může plnit funkci statutárního orgánu. Rektor jedná a rozhoduje ve věcech vysoké školy a může plnit funkci statutárního orgánu. Hejtman svolává a většinou i řídí schůzi zastupitelstva. Rektor neřídí zasedání akademického senátu, má právo na něm vystoupit a na jeho žádost je svoláno mimořádné zasedání. Hejtmana a jeho náměstka volí zastupitelstvo. Rektor je jmenován prezidentem republiky na návrh akademického senátu, podaného prostřednictvím ministra školství. Rektor VŠB-TUO odpovídá za hospodaření s majetkem vysoké školy ministru školství. Hejtman Moravskoslezského kraje za hospodaření neodpovídá. Rektorem VŠB-TUO je prof. Ing. Vondrák Ivo, CSc, hejtmanem Moravskoslezského kraje je Ing. Jaroslav Palas.

4.5.3 Správní rada vysoké školy a rada Moravskoslezského kraje

Rada Moravskoslezského kraje je samosprávný výkonný orgán kraje. Rada Moravskoslezského kraje zabezpečuje a kontroluje hospodaření podle rozpočtu, jmenuje a odvolává vedoucí odborů, zřizuje komise rady, vydává nařízení kraje a rozhoduje o majetku kraje. Správní rada VŠB-TUO dává souhlas k právním úkonům v majetkoprávní oblasti, dohlíží na hospodaření vysoké školy, vyjadřuje se k dlouhodobému záměru vysoké školy, k jejímu rozpočtu nebo výročním zprávám. Správní rada VŠB-TUO je, na rozdíl od rady

Moravskoslezského kraje, spíše kontrolním orgánem, který dohlíží na činnost a chod vysoké školy.

4.5.4 Kvestor VŠB-TUO a ředitel krajského úřadu Moravskoslezského kraje

Ředitel krajského úřadu plní stanovené úkoly z oblasti samostatné i přenesené působnosti, zajišťuje chod krajského úřadu, může plnit funkci statutárního orgánu. Ředitelkou krajského úřadu Moravskoslezského kraje je JUDr. Eva Kafková. Kvestor VŠB-TUO řídí její hospodaření a vnitřní správu. Jeho úkolem je připravit podklady pro rozdělování finančních prostředků, sledovat jejich čerpání, udržuje a rozvíjí majetek VŠB-TUO a také řídí jeho evidenci a výkaznictví. Společným rysem ředitelky krajského úřadu Moravskoslezského kraje a kvestora VŠB-TUO je, že oba řídí vnitřní chod svých organizací, nicméně ředitelka krajského úřadu spravuje spíše zaměstnance krajského úřadu a jejich činnost. Kvestor VŠB-TUO se zabývá více kontrolou majetku a hospodaření.

Mezi ostatními orgány jsem nenašla žádný společný prvek, jejich účel, funkce a činnost se různí. Krajský úřad Moravskoslezského kraje vykonává přenesenou působnost a plní úkoly, které mu ukládá zákon, zastupitelstvo kraje nebo rada kraje v oblasti samosprávy. Vědecká rada VŠB-TUO je akademický orgán. Její členové jsou jmenováni a odvoláváni rektorem. Vědecká rada VŠB-TUO se zabývá dlouhodobým záměrem vysoké školy, schvaluje studijní programy, vykonává působnost v habilitačním řízení a v řízení ke jmenování profesorem a na návrh rektora uděluje čestný akademický titul doktor honoris causa. Disciplinární komise VŠB-TUO řeší disciplinární přestupky studentů této vysoké školy.

4.6 Vnitřní struktura

I ve vnitřním členění VŠB-TUO a Moravskoslezského kraje můžeme najít podobnosti. Tak, jako se kraj člení na nižší územní samosprávné celky (obce), tak i vysoká škola se může dále členit na fakulty. Jak obce, tak fakulty si vůči nadřízenému celku zachovávají v určitých oblastech vlastní samosprávu.

VŠB-TUO se skládá z fakult, vysokoškolských ústavů, celoškolská pracoviště a účelových zařízení. Fakulty VŠB-TUO jsou hornicko-geologická fakulta, fakulta metalurgie a materiálového inženýrství, fakulta strojní, ekonomická fakulta, fakulta elektrotechniky a informatiky, fakulta stavební a fakulta bezpečnostního inženýrství. Fakulty rozhodují o věcech týkajících se fakulty, jako je tvorba a uskutečňování studijních programů, zaměření

činnosti fakulty, pracovněprávní vztahy, habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem²³, zahraniční styky, samosprávné orgány fakulty a její vnitřní organizace, hospodaření s prostředky, které jí byly přiděleny anebo doplňková činnost. Orgány fakulty se skládají z akademického senátu fakulty, děkana, vědecké rady fakulty, disciplinární komise fakulty. Činnost těchto orgánů v rámci fakulty je obdobná jako činnost akademického senátu, rektora, vědecké rady a disciplinární komise v rámci vysoké školy. Vysokoškolské ústavy zřízené na VŠB-TUO jsou Centrum nanotechnologií a Výzkumné energetické centrum. Celoškolským pracovištěm VŠB-TUO je katedra společenských věd, katedra jazyků, katedra tělesné výchovy a sportu, katedra matematiky a deskriptivní geometrie, katedra učitelství odborných předmětů, Centrum informačních technologií, Centrum pokročilých inovačních technologií, Ústřední knihovna, Archiv VŠB-TUO a Středisko vzdělávání CTC. Účelovými zařízeními v rámci VŠB-TUO jsou Ubytovací služby VŠB-TUO, Stravovací služby VŠB-TUO a Ediční středisko.

Moravskoslezský kraj tvoří obce Bílovec, Bohumín, Bruntál, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Havířov, Hlučín, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Kravaře, Krnov, Nový Jičín, Odry, Opava, Orlová, Ostrava, Rýmařov, Třinec a Vítkov.

4.7 Spolupráce

Kraje mohou spolupracovat s ostatními kraji a obcemi z České republiky i ze zahraničí. Vysoká škola může spolupracovat s jinými vysokými školami z České republiky i ze zahraničí. Kraj spolupracuje na základě smlouvy nebo založením právnické osoby. Vysoké školy spolupracují na základě smluv. Vysoké školy i kraje mohou spolupracovat také s ostatními právníky a fyzickými osobami.

Moravskoslezský kraj spolupracuje s regiony ve státech: Slovensko, Polsko, Francie, Velká Británie, Německo, Rusko a Vietnam. VŠB-TUO spolupracuje s univerzitami v těchto státech: Alžírsko, Argentina, Austrálie, Belgie, Česká republika, Čína, Dánsko, Egypt, Finsko, Francie, Chile, Chorvatsko, Island, Itálie, Japonsko, Jugoslávie, Kanada, Kazachstán, Kolumbie, Komí, Korea, Litva, Maďarsko, Mexico, Německo, Nizozemí, Polsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko, Slovensko, Srbsko a Černá hora, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Taiwan, Ukrajina, USA, Velká Británie, Venezuela, Vietnam.

²³ v rozsahu stanoveném zákonem o vysokých školách

4.8 Vydávání předpisů

Vysoká škola může vydávat vnitřní předpisy, kterými se musí řídit členové akademické obce. Nejdůležitějším z nich je statut vysoké školy. Právní předpisy vydávané krajem jsou obecně závazné vyhlášky v oblasti samosprávy a nařízení kraje v oblasti přenesené působnosti. Vnitřní předpisy vysoké školy a právní předpisy kraje musí být v souladu se zákony České republiky.

Vnitřními předpisy VŠB-TUO jsou: statut VŠB-TUO, volební a jednací řád Akademického senátu VŠB-TUO, mzdový předpis pro zaměstnance VŠB-TUO, jednací řád Vědecké rady VŠB-TUO, řád výběrového řízení pro obsazování míst akademických pracovníků VŠB-TUO, studijní a zkušební řád pro studium v bakalářských studijních programech VŠB-TUO, studijní a zkušební řád pro studium v magisterských studijních programech VŠB-TUO, studijní a zkušební řád pro studium v doktorských studijních programech VŠB-TUO, stipendijní řád VŠB-TUO, disciplinární řád pro studenty VŠB-TUO, řád celoživotního vzdělávání VŠB-TUO, statut hostujícího profesora VŠB-TUO, řád přijímacího řízení VŠB-TUO, pravidla hospodaření, pravidla a podmínky peněžitých a nepeněžitých vkladů do obchodních společností a družstev.

Právními předpisy Moravskoslezského kraje jsou např. 4/2009 Nařízení Moravskoslezského kraje o zřízení přírodní rezervace Suchá Dora a stanovení jejích bližších ochranných podmínek, 3/2009 Nařízení Moravskoslezského kraje, kterým se mění nařízení Moravskoslezského kraje č. 3/2005, kterým se vydává Požární poplachový plán Moravskoslezského kraje, 2/2009 Nařízení Moravskoslezského kraje, kterým se mění nařízení Moravskoslezského kraje č. 6/2002, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Moravskoslezského kraje jednotkami požární ochrany.

4.9 Symboly

VŠB-TUO používá akademický znak, který je uveden v jejím statutu. Výtvarné řešení tohoto znaku nesmí být upravováno. Použití akademického znaku VŠB-TUO upravuje směrnice rektora.

Insignie VŠB-TUO vyjadřují důstojnost, pravomoci, a odpovědnost akademických funkcionářů při slavnostních příležitostech. Insigniemi VŠB-TUO jsou akademická žezla, řetězy a standarty. Způsob uložení a použití insignií jsou stanoveny rektorem, v rámci fakult jsou tyto záležitosti stanoveny děkany.

Při akademických příležitostech mohou stanovení členové akademické obce VŠB-TUO nosit taláry. Barvy talárů jsou rozlišeny podle akademické funkce nositele. Jejich použití a způsob uložení stanovuje rektorát.

Při významných příležitostech má hejtman právo používat závěsný odznak. Odznak má uprostřed velký státní znak a po obvodu název Česká republika. V případech stanovených radou kraje může závěsný odznak použít i jiný člen zastupitelstva nebo ředitel krajského úřadu. Pravidla pro použití symbolů kraje jsou stanoveny v Manuálu jednotného vizuálního stylu Moravskoslezského kraje. Při významných příležitostech má právo používat závěsný odznak také starosta obce. Rada obce stanoví případy, ve kterých může být použit i jiným členem zastupitelstva nebo tajemníkem obecního úřadu.

4.10 Zprávy o činnosti

Na VŠB-TUO je jednou ročně vypracována výroční zpráva o činnosti VŠB-TUO a výroční správa o hospodaření VŠB-TUO. Tyto zprávy pak předkládá Ministerstvu vnitra.

O své činnosti spravuje kraj Ministerstvo financí v závěrečném účtu a ve zprávě o výsledcích přezkoumání hospodaření kraje za uplynulý kalendářní rok.

5 Závěr

V této práci jsem se zabývala právními úpravami územních samosprávných celků a právní úpravou veřejných vysokých škol. Následně jsem tyto úpravy porovnávala a porovnání ilustrovala na konkrétních příkladech Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava a Moravskoslezského kraje. Informace o Vysoké škole báňské – Technické univerzitě Ostrava a o Moravskoslezském kraji jsem čerpala ze statutu této vysoké školy a z oficiálních internetových stránek Moravskoslezského kraje. Ne vždy byly údaje o porovnávaném atributu dostupné pro oba tyto subjekty. Proto jsem se rozhodla porovnávat na základě teoretických poznatků získaných v prvních částech práce a toto porovnání dokreslit praktickými příklady.

Evidentním rozdílem byla skutečnost, že územní samosprávné celky vykonávají kromě samosprávy také přenesenou působnost. Vysoké školy přenesenou působnost nevykonávají. Vznik členství fyzických osob v akademické obci vysoké školy je podmíněn projevem zájmu ze strany uchazeče o studium. Tímto projevem je přijetí podmínek

přijímacího řízení a jeho absolvování. Podmínky přijímacího řízení si stanovuje vysoká škola svým předpisem. Fyzické osoby se stávají občany kraje po splnění zákonem stanovených podmínek bez ohledu na jejich vůli. Kraj i vysoká škola hospodaří podle rozpočtů, ale rozpočet kraje na rozdíl od rozpočtu vysoké školy může být sestavován jako deficitní. Zprávy pojednávající o činnosti a hospodaření vysoké školy jsou postupovány ministru školství. Zprávy pojednávající o hospodaření kraje přezkoumává Ministerstvo financí. Ve věcech organizační struktury a vnitřního členění můžeme mezi vysokou školou a krajem analogie najít překvapivě často. Orgány mají podobné členění a vykonávají obdobné funkce a činnosti. Kraje i vysoké školy mohou spolupracovat s jinými kraji nebo vysokými školami z České republiky i zahraničí, a také mohou spolupracovat s dalšími právníckými a fyzickými osobami. Při slavnostních příležitostech mohou používat symbolické předměty. Slavnostní příležitosti vysoké školy jsou akademické obřady, při kterých jsou určené osoby oprávněny nosit insignie a taláry. Hejtman a další stanovené osoby jsou oprávněny při zvláštních příležitostech používat závěsný odznak. Kraj i vysoká škola mohou mít svůj znak. Právní předpisy vydávané krajem jsou obecně závazné vyhlášky a nařízení obce. Vysoká škola vydává své vnitřní předpisy. Předpisy kraje i vysoké školy musí být v souladu s českým právním řádem.

Nejdůležitější odlišností vysoké školy od ostatních veřejnoprávních korporací je míra volnosti, kterou jí zákon dává. Právní úprava vysokých škol je totiž většinou jen obecným rámcem, který vysoká škola vyplní svými vnitřními předpisy. Tím pádem mají vysoké školy více svobody a prostoru k vlastnímu rozhodování než územní samosprávné celky, jejichž vztahy a činnost upravují příslušné právní předpisy konkrétněji. Tato svoboda vysokých škol je důležitá pro plnění jejich účelu jako vrcholných středisek vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti.

Seznam zdrojů:

Knižní publikace:

BERAN, K. *Právnícké osoby veřejného práva*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2006. 192 s. ISBN 80-7201-598-2.

NEDOROST, L.; SCHELLE, K.; VĚTROVEC, V.; BRDLÍK, I.; TUHÝ, P. *Právní úprava vysokého školství*. 1. vyd. Praha : Eurolex Bohemia s.r.o., 2003. 189 s. ISBN 80-86432-28-9

POLIÁN, M. *Organizace a činnost veřejné správy*. 1. vyd. Praha: PROSPEKTUM, spol. s r.o., 2001. 432s. ISBN 80-7175-098-0

REKTORÍK, J. a kol. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha: Ekopress, s.r.o., 2002. 264 s. ISBN 80-86119-60-2

SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 2. aktualiz. a přep. vyd. Praha: ASPI a.s., 2009. 464s. ISBN 978-80-7357-382-9.

VALENTA, J. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem*. 4. aktualiz. vyd. Ostrava: PRINTO, spol. s r.o., 2009. 798 s. ISBN 978-80-7263-530-6.

Legislativní zdroje:

zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje:

Statut vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava [on-line], [cit. 3.5.2010].

Dostupný z [www <http://en.vsb.cz/information-about/university/notice-board/regulations/statute>](http://en.vsb.cz/information-about/university/notice-board/regulations/statute)

Výroční zpráva VŠB-TUO, [on-line], [cit. 3.5.2010]. Dostupný z [www <http://www.vsb.cz/shared/uploadedfiles/portal/vyr_hosp_08.pdf>](http://www.vsb.cz/shared/uploadedfiles/portal/vyr_hosp_08.pdf)

[on-line], [cit. 3.5.2010]. Dostupný z [www <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/106.html>](http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/106.html)

Rozpočet Moravskoslezského kraje 2010, [on-line], [cit. 3.5.2010]. Dostupný z [www <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/prijm2k10.html>](http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/prijm2k10.html)

[on-line], [cit. 3.5.2010]. Dostupný z [www <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/celk2k10.html>](http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/celk2k10.html)

Seznam zkratk a symbolů

ČR – Česká republika

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7.5.2010

.....
Nella Simaová

Adresa trvalého pobytu studenta:
Mitušova 71, 700 30 Ostrava-Hrabůvka

Seznam příloh

K této práci nejsou přiloženy žádné přílohy.